

RAPORT DE COMPETITIVITATE A ROMÂNIEI

2016

05

Sumarul raportului

13

Indicatori generali

21

Administrație

27

Infrastructura fizică

35

Resurse umane

43

Politica fiscală & monetară

47

Cadrul legislativ

53

Sondaj în rândul CEOs

Echipa care a întocmit Raportul de Competitivitate:**Ileana Guțu**, Senior Manager, PwC România

(lider de proiect, colectare de date, sumarul raportului, cercetare & analiza politicilor publice)

Sinziana Pardhan (Frangeti), Associate Director, Investment Services, Colliers International
(sumarul raportului & analiza politicilor publice)**Andreea Manole**, Global Commercial Operations Lead, Pfizer România

(analiza statistică a sondajului realizat în rândul directorilor executivi & analiza politicilor publice)

Ciprian Goriță, Senior Manager, Public Sector Advisory, KPMG România (cadrul juridic și de reglementare)**Florin Deaconescu**, Partner, PwC România (sumarul raportului & analiza politicilor publice)**Anca Harasim**, Executive Director, AmCham România (agregarea raportului)**Ana-Maria Dorobăț**, Advocacy & External Relations Manager, AmCham România (coordonarea & agregarea raportului)**Remus Ghiuzeli**, Managing Director, Veritas Romania (design & machetare)**Mark Percival**, Business Writer, KPMG România (corectura pe text & traducere)**Carmen Sbârnă**, Senior Translator, KPMG România (corectura pe text & traducere)**Membri supervizori ai Consiliului Director al AmCham România:****Daniela Nemoianu**, Președinte, Executive Partner, KPMG România**Nolan Townsend**, Country Manager, Pfizer România**Recenzori speciali:****Vasile Pușcaș**, Profesor, Director al Institutului de Cercetare Europeană, Universitatea Babeș-Bolyai**Adrian Curaj**, Ministru, Ministerul Educației Naționale**Laurențiu Dinu**, Managing Partner, European Advisory Services and Research, România**Radu Tătucu**, Financial Sector Specialist, The World Bank, Washington D.C.**Consiliul Director al AmCham România:****Daniela Nemoianu**, KPMG România, Președinte**Jacopo Murzi**, Janssen, Vice-Președinte**Ionuț Simion**, PwC România, Vice-Președinte**Cătălin Velescu**, 3M România, Membru**Ion-Toni Teau**, CNTEE Transelectrica, Membru**Juraj Barus**, IBM România, Membru**Cristian Colțeanu**, General Electric International, Membru**Kostas Loukas**, Microsoft România, Membru**Nolan Townsend**, Pfizer România, Membru**Jim Kearney**, UPS, Membru

Cu sprijinul:

Investițiile – un stimulent al competitivității în România

Potențialul de dezvoltare al României este considerabil, iar premisele actuale indică oportunități de investiții în sectoare diverse, aflate în curs de modernizare. Sub presiunea schimbărilor globale complexe și accelerate, eforturile României de poziționare competitivă vor trebui amplificate și substanțiate strategic pentru o sincronizare mai eficientă cu evoluțiile geo-politice, economice și tehnologice internaționale.

Impactul mega-tendințelor globale asupra României

Realitatea globală și analizele de specialitate macro-economice indică un curent extrem de puternic de schimbare, precum urbanizarea masivă, cu accent pe metropolele inteligente (“smart cities”), impactul indicilor demografici (cu referință la țări precum China, India etc; dar și revers în ceea ce privește o parte din țările Uniunii Europene), valul tsunami tehnologic cu proiecție pe inter-conectivități extinse, dar și provocări critice precum schimbările climatice (recentul Acord COP21 fiind un moment istoric de turnură către acțiuni responsabile concertate la nivel global), criza profundă a resurselor și modificarea centrelor de putere economică, toate acestea generând efecte sistemice structurale.

România este o componentă a acestei matrici în transformare și nu poate face abstracție de efectele de ansamblu și nici de perspectivele care se conturează. Prioritățile sunt numeroase, iar constrângerile bugetare mari pentru perioada 2016-2020. Fie că este vorba de coridoarele de autostrăzi, de dezvoltarea proiectelor de securitate energetică sau cibernetică, de reactoarele nucleare, de reabilitarea sistemelor de irigații sau de sistematizarea cursurilor de apă pentru prevenirea inundațiilor, de modernizarea porturilor, aeroporturilor și căilor ferate, de stațiunile balneo-climaterice sau de mega-proiectul de cercetare în fizică nucleară ELI, de sănătate și educație, toate acestea, la care se adaugă proiectele regionale și locale, implică un exercițiu amplu de proiecții strategice sustenabile sistemic, capabilități de administrare și management extinse din partea autorităților și instituțiilor publice, resurse specializate și dedicate, capacitatea de a propune proiecte viabile și bancabile, eficiență și transparență la toate nivelurile și pe parcursul tuturor etapelor.

Transformarea României

Lumea se schimbă și noi o dată cu ea. România trebuie să devină mult mai bine conectată la pulsul mediului economic și politic regional și internațional, inclusiv cel financiar, în condițiile intensificării competiției între state pentru atragerea de investitori

și finanțări. Impactul crizei financiare care s-a făcut simțit după 2008 și incertitudinile din economie din ultimii ani au expus mediul local de afaceri, încă neconsolidat, unor presiuni care cer acțiuni în timp real, previziuni ajustate și măsuri contingente anticipative.

Credem că un climat predictibil, echitabil și un mediu de afaceri, politic și legislativ stabil reprezintă cheia spre progres pentru România. Economia locală a progresat, realitate dovedită și prin indicatorii macro pozitivi înregistrați în ultima perioadă, în termeni de diversitate, complexitate, standarde europene și internaționale și conectivitate globală în multe sectoare. Dificultățile persistă în anumite regiuni mai sărace, în domeniul infrastructurii de transporturi, ca și în sănătate și educație. Există, de asemenea, întâzieri în absorbția fondurilor europene.

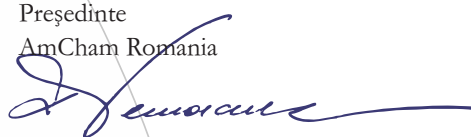
Provocări cronice, precum cultura imediatului, corupția masivă, lipsa de viziune sistemică integrată, decalajele acumulate și restrângerea capacității administrative pot fi remediate pe fond doar prin conturarea și calibrarea unui proiect de țară multi-generațional, a unei direcții competitive și a unor priorități strategice care să țină cont de valorile naționale și de interesele țării, precum și de rolul său în formula europeană și transatlantică.

Camera de Comerț Americană în România este dedicată unui proiect de țară strategic, pe termen lung, axat pe competitivitate și valoare, care urmărește creșterea democrației, securității și prosperității. Promovăm și susținem direct Proiectul România și invităm toate părțile interesate să ni se alătore și împreună să contribuim substanțial la acest exercițiu intens pentru un viitor mai bun.

Daniela Nemoianu

martie 2016

Președinte
AmCham Romania

Metodologie

Aceasta este a doua ediție a Raportului de Competitivitate a României elaborat de Camera de Comerț Americană în România (AmCham România). Prima ediție a fost publicată în decembrie 2011, pe baza unei metodologii dezvoltate de AmCham Republica Cehă.

Raportul curent subliniază performanțele României față de media UE28, făcând în același timp o analiză comparativă cu alte 6 țări din regiunea noastră. În plus, această analiză surprinde dinamica indicatorilor selectați în perioada care s-a scurs din 2011, când a fost publicat primul raport.

În plus față de analiza celor cinci domenii de politici publice, pe baza unor date obiective, a fost realizat un sondaj în rândul directorilor executivi, care a fost inclus în acest raport. Sondajul a urmărit identificarea opiniilor și percepției directorilor executivi care conduc afaceri în România asupra progreselor înregistrate de țara noastră din perspectiva cadrului legislativ, administrației publice, infrastructurii fizice, resurselor umane și a politicii fiscale și monetare. Sondajul oferă o imagine edificatoare asupra impactului pe care aceste domenii îl exercită asupra mediului de afaceri din România.

Acest document urmărește să ofere un tablou util asupra modului în care colaborăm cu autoritățile române.

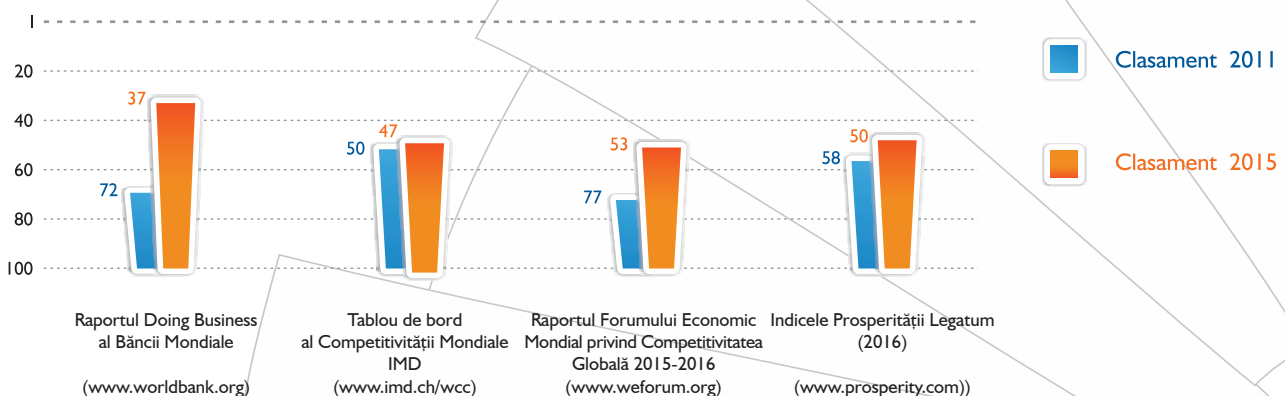
Alte rapoarte de competitivitate excelente – Raportul Global asupra Competitivității publicat de Forumul Economic Mondial și Anuarul Competitivității Mondiale (IMD) – evaluează competitivitatea unei țări în ansamblu. Raportul de față încearcă doar să cuantifice impactul politicii guvernamentale asupra competitivității.

În acest scop, politica economică a fost împărțită în șase sectoare: indicatori generali, cadrul legislativ, administrație publică, infrastructură fizică, resurse umane și politica fiscală/monetară.

1. Capitolul „**Indicatori generali**” acoperă rezultatele macro ale celorlalte cinci sectoare combinate: indicatorii analizați reprezintă rezultatul dorit al politicii economice.
2. Capitolul „**Cadrul legislativ**” prezintă o imagine asupra legislației actuale.
3. Capitolul „**Administrație publică**” evaluează gradul de eficiență și eficacitate al aplicării reglementărilor.
4. Capitolul „**Infrastructura fizică**” descrie modul în care politica guvernamentală a creat cadrul necesar favorabil afacerilor.
5. Capitolul „**Resurse umane**” prezintă modul în care politica a influențat forța de muncă, educația, sănătatea și cercetarea.
6. Capitolul „**Politica fiscală și monetară**” subliniază modul în care aceasta a afectat accesul la capital și stabilitatea prețurilor.

Pentru fiecare sector a fost creat un model statistic. Modelul statistic oferă cifre absolute, dar insuficiente pentru a judeca eficiența politicii publice. Pentru modelul statistic – cu excepția cadrului legislativ – sunt prezentate atât cifrele efective, cât și un indice comparativ cu valorile medii înregistrate la nivelul Uniunii Europene. Punctajul final a fost indexat în funcție de modul în care s-a

Poziționarea României la Competitivitate

prezentat țara comparativ cu media Uniunii Europene, deoarece Uniunea Europeană reprezintă criteriul de referință la care se raportează România.

Pentru fiecare sector de politică publică, punctajele indicelui UE au fost adunate, iar suma împărțită la numărul de indicatori statistici din sectorul respectiv. Astfel, s-a obținut punctajul general pentru fiecare sector. Cele șase sectoare au fost apoi însumate – fără a se aplica o medie ponderată – iar rezultatul a fost înmulțit cu 100 pentru a sublinia mai clar diferențele. Astfel, fiecare dintre cele șapte țări comparate a primit un punctaj general privind politica economică.

Stabilirea unor indicatori numerici de referință pentru cadrul legislativ a fost mai dificilă. Au fost definite categoriile de legi și s-a elaborat o serie de principii pentru legislația în materia concurenței din fiecare categorie. Aceste principii trebuie să fie subiective: în fond, legea în sine reprezintă o serie de reguli care definesc un sistem filosofic de guvernare, iar noi nu împărtășim cu toții aceeași filosofie (și deseori avem o înțelegere diferită asupra sa chiar dacă credem că suntem aliniați).

Țările cu care a fost comparată România: Pentru comparație au fost alese șase țări: Austria, Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Polonia și Slovacia.

Surse: Sursele statistice primare au fost Eurostat și birourile naționale de statistică. De asemenea, au fost utilizate datele publicate de OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică), Indicele de Prosperitate Legatum, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. Raportul Global asupra Competitivității și Anuarul Competitivității Mondiale au constituit surse de inspirație; orice companie interesată de extinderea în afara granițelor ar trebui să dețină câte un exemplar din cele două lucrări.

Cum au fost selectați indicatorii

Obiectivul urmărit a fost evaluarea rezultatelor și eficienței în toate sectoarele de politică guvernamentală. Aceasta a presupus identificarea indicatorilor statistici care să cuantifice impactul economic al politicilor, precum și costul monetar sau de altă natură, aferent implementării respectivelor politici.

Eforturile noastre au fost îngreunate de disponibilitatea datelor. Pentru a calcula competitivitatea, am avut nevoie de date comparabile nu numai pentru cele șapte țări comparate, ci și pentru restul statelor UE. Din acest motiv, nu au putut fi incluse date comparabile ca, de exemplu,

durata medie a procesului legislativ, costul legislativ al parlamentului per lege, costul construirii de autostrăzi și alte măsuri relevante. În mare, raportul este construit pe date din 2014.

Anumite sectoare întregi ale politicii economice – de exemplu, sectorul imobiliar – nu au fost incluse din cauza lipsei datelor care să acopere întreaga Uniune Europeană. Ne-am fi dorit să oferim o imagine a sectorului imobiliar prin prezentarea cifrelor care indică ocuparea pentru spațiile industriale sau numărul de metri pătrați de spațiu de birou pe angajat. Din păcate, după cum a rezultat din analiza noastră, aceste cifre nu sunt disponibile în mod comparabil pentru toate țările din UE.

Cum evaluăm indicatorii și sectoarele

Am elaborat un model simplu pentru stabilirea performanței pe țară pentru fiecare indicator și sector.

Avantaje

- Peste +.15 din media europeană indică un avantaj competitiv pentru țară. Aceste sectoare sunt evidențiate cu **verde**.

Neutru

- Egal cu +/- .15 din media europeană înseamnă că țara este competitivă. Acești indicatori sau sectoare sunt evidențiate cu **albastru**.

Dezavantaje

- Sub -.15 din media europeană indică un dezavantaj competitiv. Aceste sectoare sau indicatori sunt evidențiate cu **roșu**.

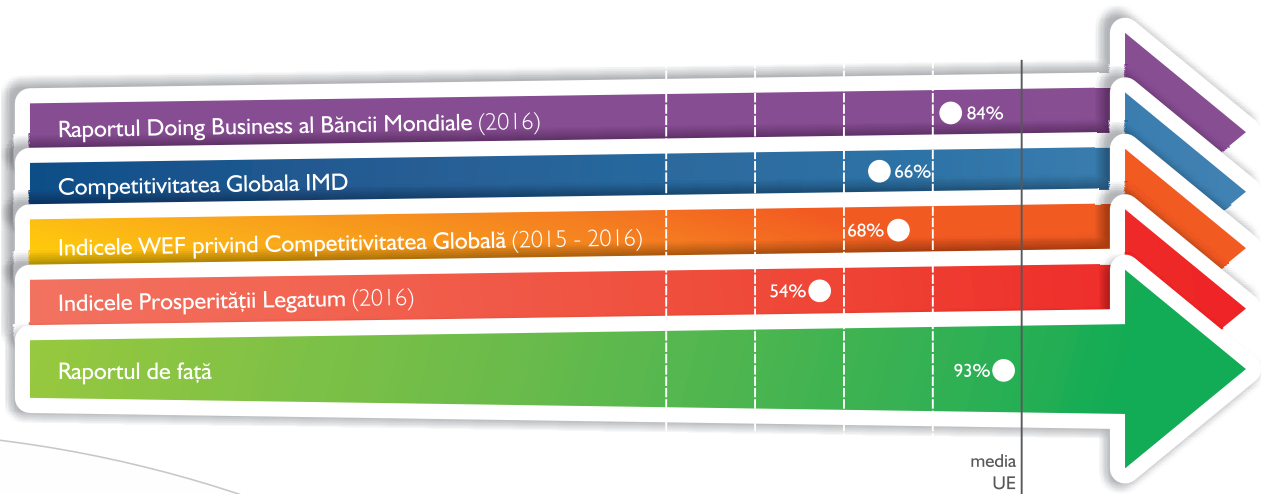
Sumarul raportului

De la publicarea precedentului Raport de Competitivitate a României elaborat de AmCham în 2011, România a înregistrat trei ani de dezvoltare economică intensă precum și progrese într-o serie de sectoare economice și domenii de politică publică, ca de exemplu, legislația muncii, corupția și inflația, ca să numim doar câteva. Fără îndoială, România este pe cale să devină o țară mai competitivă pe scena globală. Problema care se pune, însă, este lungimea drumului care trebuie parcurs. În acest sens, PIB-ul pe cap de locuitor ilustrează foarte bine situația. Indicatorul a crescut cu 4,5% pe

an în medie în ultimii trei ani, o creștere mult mai rapidă decât în restul Europei (o creștere anuală de 2,8%). Și cu toate acestea, PIB-ul pe cap de locuitor în 2014 a reprezentat doar 30% din media Uniunii Europene. Aceasta este imaginea pe care o vedem reprodusă în numeroase arii esențiale ale economiei românești, guvernului și societății. Pe scurt – lucrurile merg în direcția bună, dar încă mai este un drum lung de parcurs. Graficul de mai jos arată performanța României raportată la media UE în diferite rapoarte de competitivitate.

Ca o recunoaștere a schimbărilor pozitive care au avut loc în ultimii ani, României i s-a acordat în unanimitate un punctaj crescut în clasamentele competitivității globale. Cea mai remarcabilă îmbunătățire a fost semnalată în **Raportul „Doing Business” al Băncii Mondiale**,

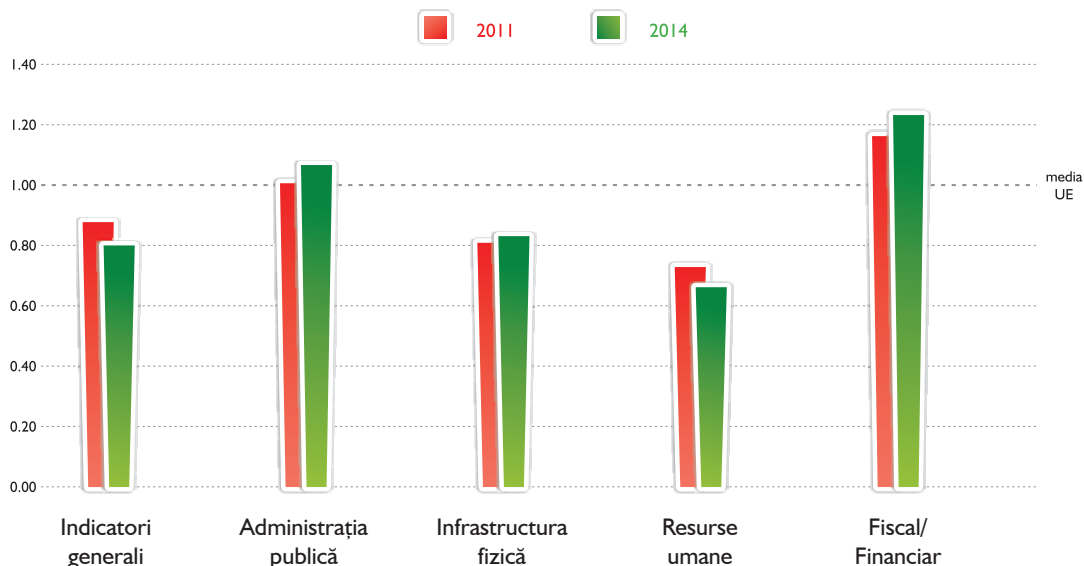
în care România a urcat de pe poziția 72 în 2011 pe locul 37 în 2016, în timp ce **Raportul Global asupra Competitivității**, publicat de Forumul Economic Mondial, situează România pe locul 53 în 2015, în creștere de pe locul 77 înregistrat în 2011.

Clasamentele Competitivității Globale	UE28	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovacia
	media	rezultat	rezultat	rezultat	rezultat	rezultat	rezultat	rezultat
Raportul Doing Business al Băncii Mondiale (2016)	31	21	38	36	42	25	37	29
Competitivitatea Globală IMD	31	26	55	29	48	33	47	46
Indicele WEF privind Competitivitatea Globală (2015-2016)	36	23	54	31	63	41	53	67
Indicele Prosperității Legatum (2016)	27	16	51	26	45	29	50	35

Raportul de față indică, de asemenea, o ușoară îmbunătățire de ansamblu a performanțelor României. Cu excepția indicatorilor generali, unde vedem o ușoară scădere (în principal datorită impactului pe care

il are deficitul de cont curent comparativ cu UE), și a resurselor umane, toate celelalte categorii au primit un punctaj fie similar, fie ușor mai bun.

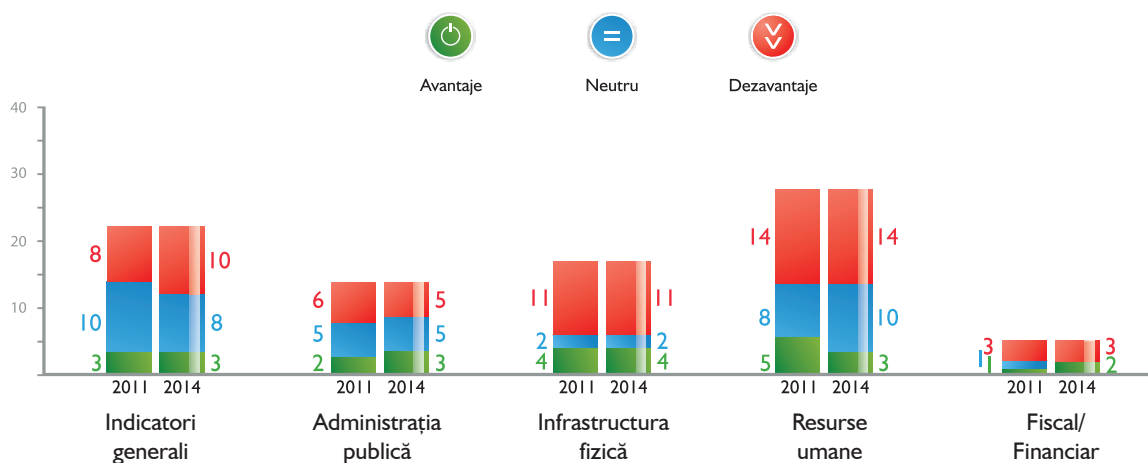
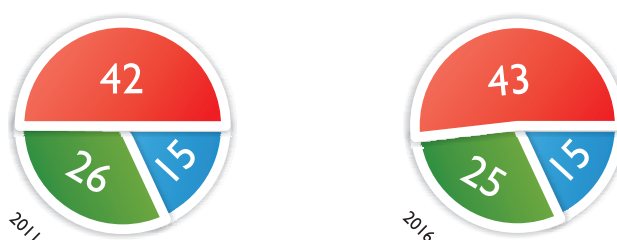
Evoluția punctajului 2011-2014

Scorurile de volatilitate evaluează 83 de indicatori care au fost analizați din perspectiva grupării lor în avantaje competitive, dezavantaje sau puncte neutre. În general,

echilibrul de avantaje și dezavantaje a rămas similar cu cel din 2011, un singur indicator transformându-se dintr-un avantaj competitiv într-un dezavantaj.

România - Punctaje privind volatilitatea

Evaluarea tendinței de țară surprinde evoluția indicatorilor analizați între rapoartele publicate în 2011 și 2016. Prin urmare, dintre cei 40 de indicatori poziționați fie ca avantaje competitive sau puncte neutre în 2014, 37 au rămas în aceeași categorie ca în 2011, în timp ce 3 indicatori s-au repositionat devenind avantaje competitive (fiind dezavantaje în 2011). Cele 43 de

dezavantaje competitive înregistrate constau în 39 de indicatori care au fost, de asemenea, dezavantaje în 2011 (în acest interval, aproximativ jumătate dintre ei au înregistrat performanțe mai bune decât media UE) și în 4 indicatori care au devenit dezavantaje competitive (în 2011, ei reprezentau un avantaj competitiv).

Evaluarea tendinței

- Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri
- Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE
- Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE
- Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv
- Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp

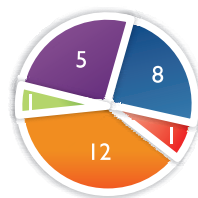
Indicatori generali

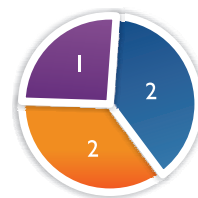
Administrația publică

Infrastructura fizică

Resurse umane

Fiscal/Financiar

Din totalul indicatorilor analizați, 5 au trecut de la dezavantaj competitiv la avantaj competitiv, în timp ce 8 au avut o evoluție opusă. Per ansamblu, echilibrul între avantaje și dezavantaje rămâne foarte apropiat de cel din 2011.

Din indicatorii generali reiese că progrese notabile s-au înregistrat la forța de muncă și la PIB-ul pe cap de locuitor comparativ cu 2011. La cealaltă extremă a spectrului, cea mai crescută reducere nominală s-a înregistrat la investiții străine directe (ISD) – o evoluție îngrijorătoare, dată fiind importanța strategică a ISD pentru creșterea economică viitoare a țării. Având în vedere că România este cu mult în urmă față de nivelul mediu al UE la performanțe economice, la consum de energie și corupție, punctajul general arată că România prezintă încă dezavantaje semnificative. **Tendința cea mai alarmantă se înregistrează la indicatorii demografici - statistica populației arată o diminuare constantă a populației României din 1990 - numai în ultimii 10 ani scăderea a fost de aproximativ 7%.**

La fel ca și în Raportul din 2011, administrația publică din România continuă să înregistreze un punctaj bun din punct de vedere al costurilor și eficienței, deși acest rezultat este contrar opiniei generale a publicului. O parte din indicatorii de cost, la care România are performanțe bune, ascund de fapt aspectele referitoare la calitate, care sunt mai greu de evaluat. O îmbunătățire lăudabilă în ultimii trei ani a fost lupta generală împotriva corupției. Deși progresul înregistrat nu este semnificativ, tendința este pozitivă, ceea ce reprezintă o schimbare salută de comunitatea de afaceri care consideră corupția drept unul dintre principalele obstacole în calea afacerilor în România (după cum indică sondajul realizat de AmCham în rândul directorilor executivi). Alte două mari obstacole pentru comunitatea de afaceri, respectiv stabilitatea politică și Statul de drept, încă așteaptă îmbunătățiri.

Infrastructura fizică este probabil subiectul cel mai larg dezbătut la nivel național din cadrul politicilor publice. Sondajul realizat în rândul directorilor executivi de companii a arătat că **lipsa infrastructurii se află între primele două poziții pe lista obstacolelor în calea afacerilor.** Această realitate este într-adevăr reflectată și de indicatorii analizați, **infrastructura în transporturi reprezentând cel mai mare dezavantaj pentru țara noastră atât față de țările de referință, cât și față de media UE** (subpunctajul pentru infrastructura în transporturi a fost 0,5). Într-o notă pozitivă, merită menționată creșterea notabilă a conectivității în bandă largă din ultimii trei ani, un sector în care România ajunge din urmă rapid restul Europei.

Nivelul educațional rămâne unul dintre punctele forte ale României, în special din perspectiva competențelor lingvistice și a științelor. Atât punctajele noastre comparative, cât și sondajul în rândul directorilor executivi, au indicat că acest aspect al forței de muncă reprezintă unul dintre cele mai mari avantaje ale României. În consecință, **exodul de inteligență este un fenomen larg răspândit și ar trebui adoptate măsuri pentru a aborda această problemă**, folosind, de exemplu, experiența pozitivă din sectorul IT. Cu toate acestea, procentajul redus de PIB alocat educației (3,1% în România, comparativ cu 5,3% care este media UE) aruncă o umbră detrimentală asupra calității sistemului de învățământ al României pentru generația următoare. Cu excepția studenților de elită care sunt supuși fenomenului de exod al inteligenței, **calitatea generală a pieței muncii este afectată de nivelul mediu de educație a forței de muncă active;** acest aspect poate fi abordat prin creșterea calității sistemului de învățământ pentru a reduce decalajele față de cerințele pieței. Într-un domeniu apropiat, Cercetare și Dezvoltare, România înregistrează, din nefericire, un punctaj extrem de scăzut comparativ atât cu media UE, cât și cu țările de referință. Pe scena globală unde inovarea, creativitatea și valoarea adăugată sunt esențiale pentru o competitivitate crescută, acestea reprezintă cu certitudine un domeniu care impune o atenție imediată la nivel politic.

Indicatorii de politică fiscală și monetară s-au îmbunătățit semnificativ în ultimii trei ani, în condițiile în care atât percepția de risc a României (evaluată pe baza randamentului obligațiunilor guvernamentale), cât și ratele de dobândă și inflația au avut o evoluție pozitivă. Comparativ cu media UE, acești indicatori continuă să reprezinte totuși un dezavantaj. De remarcat este faptul că sondajul în rândul directorilor executivi a arătat că cea mai mare creștere a încrederii în politică în perioada 2011-2014 a fost în politica monetară. Din perspectivă fiscală, România se află pe o poziție mult mai bună decât media UE din punct de vedere al datoriei Guvernului și deficitului bugetar. Cu toate acestea, reforma fiscală pusă în aplicare anul acesta se așteaptă să exercite o presiune suplimentară asupra datoriei Guvernului și deficitului bugetar. Potrivit Consiliului Fiscal, în absența altor măsuri menite să consolideze poziția bugetară, **obiectivul pe termen mediu privind deficitul structural, față de care România s-a angajat prin aderarea la Pactul de Stabilitate și Creștere, este pus în pericol.**

Noile Coduri Fiscal și de Procedură Fiscală, în vigoare de la 1 ianuarie 2016, au introdus o serie de stimulente atât pentru companii cât și pentru investitorii

persoane fizice. Reducerea anunțată a cotei standard de TVA, în vigoare de la 1 ianuarie 2016, împreună cu alte cote reduse pentru anumite tipuri de produse, au crescut consumul intern și au stimulat creșterea economică în 2015. **Perspectivile viitoare de creștere vor depinde într-o mare măsură de politicile fiscale și investiționale ale Guvernului.** Domeniul proprietății intelectuale cunoaște, de asemenea, o dezvoltare intensă. Un nou pachet legislativ care reglementează achizițiile

publice urmează a fi armonizat cu Directivele UE și implementat începând din aprilie 2016, contribuind la predictibilitatea României ca o destinație promițătoare pentru noi investiții.

Pe baza metodologiei prezentului raport, au fost obținute ratinguri pentru fiecare țară și categorie de indicatori. Un rezumat al acestor ratinguri, precum și o comparație cu 2011, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Scoruri comparative de țară	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	Romania	Slovacia	2011
Indicatori generali	1.22	0.95	1.05	1.00	0.90	0.80	0.88	0.83
Administrația publică	1.10	0.90	1.03	1.04	1.03	1.05	1.06	1.01
Infrastructura fizică	1.29	0.78	0.78	0.89	1.00	0.86	0.76	0.85
Resurse umane	1.41	0.70	0.98	0.78	0.70	0.70	0.79	0.74
Fiscal/Financiar	1.17	1.02	1.47	0.72	0.84	1.23	0.98	1.17
Total	6.19	4.34	5.30	4.43	4.48	4.64	4.48	4.51

În urma analizei efectuate pentru fiecare din cele 6 domenii de politici publice, **au reieșit o serie de recomandări** care ar putea fi folosite ca punct de pornire de către factorii de decizie politică. Acestea vor trebui analizate în detaliu, dezvoltate, ordonate

în funcție de priorități și puse în aplicare pentru a crește viteza cu care România va reduce decalajul de competitivitate. În continuare se poate regăsi o prezentare succintă a celor mai importante recomandări în funcție de domenii.

Infrastructura fizică

- Implementarea Master Planului General de Transport (adoptat în 2015) raportat la un calendar fix și punerea în aplicare a legislației existente privind bugetarea multianuală pentru a finanța marile proiecte și a le integra în inițiativele regionale de dezvoltare a afacerilor și turismului.
- Reformarea procedurilor de atribuire prin care firmele private sunt contractate pentru proiecte, prin creșterea transparenței procesului de atribuire și respectarea noilor Directive în domeniul Achizițiilor Publice.
 - Reconstruirea/îmbunătățirea infrastructurii sistemelor de irigații pentru a folosi mai bine potențialul agricol al României.

Politica fiscală și monetară

- Asigurarea coerenței reformei fiscale deja adoptate și identificarea soluțiilor pentru gestionarea deficitului fiscal, atât a celui efectiv cât și a celui structural, prin:
 - o Îmbunătățirea structurii și eficienței cheltuielilor publice;
 - o Creșterea ratei de colectare a impozitelor, reducerea evaziunii fiscale.
- Adoptarea unei politici monetare care măsoară cu atenție efectul estimat, pe care reforma fiscală se așteaptă să îl aibă asupra prețurilor de consum.
- Reforma profundă a administrației fiscale, modernizarea și simplificarea sistemului de colectare a taxelor, reducerea evaziunii fiscale și a formalităților fiscale împovărătoare pentru contribuabili.

Indicatori

- Creșterea influxului de investiții străine directe prin adoptarea unor stimulente pentru firmele și investitorii străini, dezvoltarea unui organism guvernamental mai eficient și mai vizibil concentrat asupra Investițiilor Străine (ar putea fi reprodus modelul folosit în Republica Cehă) și adoptarea măsurilor pentru a îmbunătăți atât stabilitatea politică cât și predictibilitatea în cadrul de reglementare al mediului de afaceri și în sistemul juridic.
- Stimularea investițiilor în industriile cheie exportatoare și crearea unor pachete stimulative pentru investitorii locali și străini pe baza implementării unor noi tehnologii, creării de noi locuri de muncă și a unei capacități de export de mare valoare adăugată.
- Dezvoltarea infrastructurii fizice

Recomandări

generali

prin utilizarea finanțării UE alături de fondurile private prin parteneriate public-private și/sau concesiuni și consolidarea competitivității companiilor române pe piețele locale și străine. Îmbunătățirea absorbției fondurilor UE ar trebui să rămână prioritatea centrală a Guvernului, respectându-se, în același timp, calitatea proiectelor și relevanța acestora pentru mediul economic în ansamblu.

- Adoptarea politicilor destinate stopării declinului demografic, cu accent pe stimularea creșterii ratei de fertilitate.
- Adoptarea măsurilor în vederea creșterii valorii adăugate pentru produsele agricole. Acest obiectiv poate fi realizat prin reducerea exportului de materii prime, creșterea producției locale folosindu-se materii prime agricole, creșterea investițiilor destinate creării de capital etc.

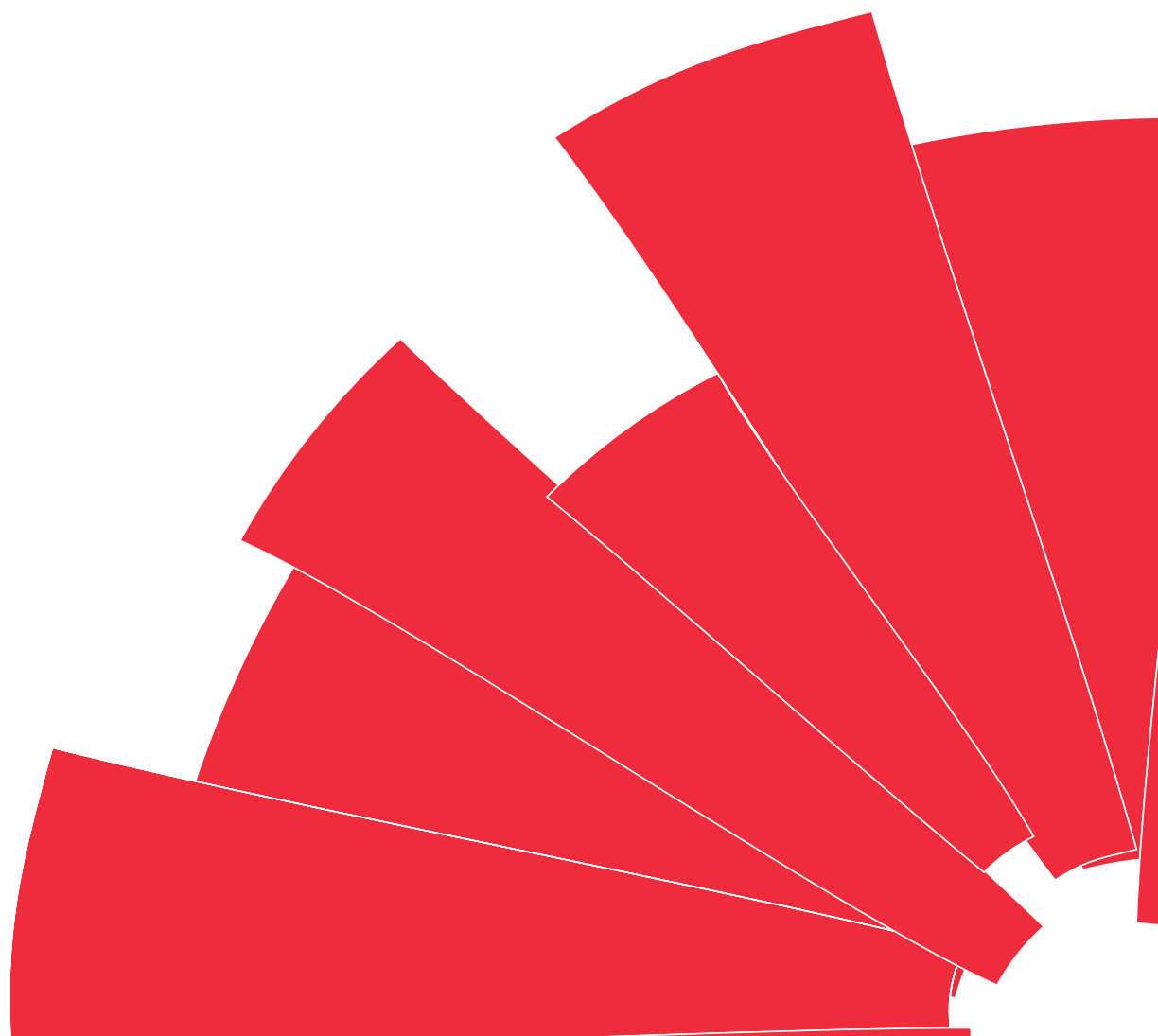
Resurse umane

- Elaborarea și aplicarea unui cadru de politici coerente pentru a susține nivelul de trai și creșterea demografică în România în contextul îmbătrânirii populației țării și al impactului său asupra economiei reale și sustenabilității financiare.
- Oferirea de stimulente pentru a reține în țară specialiștii experimentați și pentru a inversa transferul de inteligență, după modelul din sectorul IT.
 - Reforma în sistemul medical reprezintă o nevoie stringentă – atât din perspectiva retenției medicilor specialiști, cât și a nevoii de creștere a nivelului și eficienței investițiilor publice și creării cadrului necesar investițiilor private.
- Creșterea fondurilor alocate de guvern și sectorul privat domeniului Cercetare & Dezvoltare și adoptarea unor politici eficiente destinate îmbunătățirii capacității inovatoare a țării.
- Îmbunătățirea calității pieței muncii, de exemplu prin creșterea nivelului de educație al forței de muncă active, creșterea calității sistemului de educație, pentru a reduce decalajul față de nevoile pieței și consolidarea legăturilor dintre universități, centre de cercetare și companii prin adaptarea materiilor curriculare și a obiectivelor de cercetare la cerințele sectorului privat.

Administrație publică

- Sporirea transparenței și a responsabilității în administrația publică și în utilizarea fondurilor publice naționale. Publicarea costurilor investițiilor publice (inclusiv a valorilor ofertelor și costurilor finale), analiza cost/beneficiu a fiecărei investiții și implementarea principiilor de guvernare corporativă OCDE pentru întreprinderile de stat, fie sub forma unui cod de conduită, fie sub formă de lege.
 - Creșterea implementării serviciilor Internet online („e-Services”) la nivelul administrației în vederea sporirii eficienței și reducerii costurilor. În plus, informarea populației asupra serviciilor online și implementarea politicilor pentru a crește capacitatea acestora de a le accesa.
- Creșterea competențelor funcționarilor publici în vederea îmbunătățirii calității interacțiunii publicului cu serviciile autorităților guvernamentale prin perfecționarea competențelor angajaților actuali și atragerea de talente prin sporirea stimulentei.

Indicatori generali

Performanța economică

Pentru a evalua performanța generală a economiei românești pot fi folosiți mai mulți indicatori generali: PIB pe cap de locuitor, consumul populației, nivelul de remunerare al angajaților, ponderea forței de muncă ocupate din totalul populației, economiile naționale brute, soldul contului curent, investițiile și formarea brută de capital fix. Întrucât succesul economic general depinde de mulți factori, cum ar fi înzestrarea cu resurse naturale și poziția geografică, acești indicatori nu pot descrie complet impactul politicilor asupra performanței economice și nu trebuie utilizați ca elemente exclusive în evaluarea succesului sau eșecului unei politici.

3 **8** **10**

Indicatorii generali evaluează progresul unei țări: principalul obiectiv al politicii economice. Indicatorii sunt împărțiți în cinci sectoare: performanța economică, indicatori demografici, contribuția directă a Guvernului la performanță, consumul de energie și responsabilitatea Guvernului.

România Performanțe economice	Rezultat pe țară 2014	Media UE28 2014	Rezultat pe țară 2010	Media UE 28 2010
PIB pe cap de locuitor Euro (prețuri curente)	7,500	27,300	6,300	25,300
Rentabilitatea ocupării (PIB/remunerarea angajaților)	3.19	2.09	2.81	2.08
ISD pe cap de locuitor, Euro	156	358	110	956

România are un PIB pe cap de locuitor (în prețuri actuale) de 7.500 EUR, poziționând-o mult sub media europeană (27.300 EUR), precum și sub alte țări de referință, cu excepția Bulgariei. Cu toate acestea, se poate observa o creștere a acestui indicator în ultimii ani, în condițiile în care PIB-ul pe cap de locuitor a crescut cu o rată medie anuală de 4,5%, de la 6.300 EUR în 2010. În aceeași perioadă, PIB-ul mediu pe cap de locuitor în UE a arătat o rată anuală de creștere de numai 1,9%. Este important de remarcat că recenta criză financiară a încetinit creșterea PIB-ului în majoritatea țărilor europene și deși România nu a simțit impactul acesteia la fel de puternic ca unele țări europene, stagnarea a afectat cu certitudine ritmul său de creștere. În afara unor evenimente negative cu consecințe larg răspândite, ne așteptăm ca PIB-ul României să crească în următorii ani. Conform estimărilor Băncii Mondiale, creșterea reală în PIB-ul României pentru perioada 2016 – 2018 se va situa la o medie anuală de 4%.

Punctajele obținute de România pentru rentabilitatea costurilor cu forța de muncă sunt mult deasupra mediei UE, depășind virtual toate celelalte țări selectate. Acesta indică faptul că țara beneficiază de o rentabilitate mai bună decât media pentru fiecare Euro cheltuit cu

forța de muncă, ceea ce reprezintă un avantaj competitiv față de alte țări europene. Performanța robustă a României la acest indicator poate fi parțial atribuită faptului că în România costul forței de muncă, atât a celei calificate cât și necalificate, este semnificativ mai mic decât în țările mai dezvoltate din UE. Alți factori care influențează acest indicator sunt productivitatea muncii pe oră și numărul de ore lucrate pe an (acești factori vor fi analizați în detaliu în secțiunea dedicată Resurselor umane din acest Raport). **Pe măsură ce România continuă să se dezvolte, salariile ar trebui să se ridice încet spre media europeană și în cele din urmă să le ajungă pe acestea (din urmă), astfel încât această rentabilitate a costurilor cu forța de muncă s-ar putea deteriora în timp dacă nu va crește și valoarea adăugată de forța de muncă sau de creșterea productivității.**

În analiza formării brute de capital fix și a nivelului ISD la țările analizate, se poate identifica o corelare pozitivă (țările cu un nivel redus de ISD au un nivel redus de capital brut fix). ISD pe cap de locuitor în România a fost în mare cu 87% mai mic decât media UE (pe baza datelor din 2012). ISD reprezintă un canal semnificativ pentru finanțarea formării brute de capital fix, echilibrând contul curent și furnizând know-how și bune practici pentru economie. Elaborarea unor politici eficiente de stimulare a ISD, în special în economiile post-tranziție, a fost întotdeauna un demers dificil datorită reglementărilor greoaie și structurilor de producție nedezvoltate. Cele mai reușite politici ISD au asigurat un aflux semnificativ de fonduri și experiență străine, fără ca Guvernul să renunțe la controlul asupra elementelor cu cea mai mare importanță strategică pentru economie prin privatizări excesiv de zelose. Pentru a crește nivelul ISD în anii următori, **România trebuie să implementeze stimulente bine direcționate pentru firmele străine și investitori (respectând în același timp legislația UE), să înființeze o Agenție de Investiții Străine eficientă și vizibilă, și să facă eforturi pentru a îmbunătăți stabilitatea politică, demonstrând în același timp predictibilitate atât pentru mediul de afaceri, cât și în mediul legislativ.** Alături de veniturile crescute, un aflux mai mare de ISD va genera, de asemenea, o competiție sporită a firmelor străine pe piața locală, crescând astfel atât rata transferului de cunoștințe în țară cât și competitivitatea firmelor locale. În contextul unor creșteri ale ISD, se așteaptă ca C&D și capitalul fix să fie printre sectoarele care ar putea beneficia de aceste îmbunătățiri.

Investițiile totale în România s-au ridicat la 24,2% din PIB în 2014, ceea ce plasează România deasupra mediei

europene de 19,8% în această categorie. Cu toate acestea, dacă luăm în considerare valoarea nominală a investițiilor, tendința PIB-ului în țări similare, precum și faptul că media UE include numeroase piețe mature în care nu sunt necesare investiții semnificative cu același grad de urgență, putem concluziona că România trebuie să fie mai ambițioasă în atragerea ISD pentru formarea capitalului său fix. Investițiile crescute în țară sunt o dovadă a unui nivel mai mare de încredere în piață și în profiturile care pot fi generate și sunt esențiale pentru stimularea C&D și a inovării care ar putea conduce la rândul lor la o creștere economică.

Soldul contului curent pe cap de locuitor a suferit o deteriorare. Acest indicator a trecut în perioada analizată de la un avantaj competitiv la un dezavantaj competitiv. Ar trebui preconizate măsuri suplimentare **pentru a se stimula într-o mai mare măsură producția locală și exporturile, în corelare cu măsurile de creștere a ISD și îmbunătățirea calificărilor forței de muncă.**

Un indicator general pentru turism (număr de turiști pe pat de cazare) arată o ușoară deteriorare a acestui sector. În timp ce acest indicator a fost inclus în categoria neutru pe baza datelor din 2010 (0,9 din media europeană), a ajuns un dezavantaj competitiv conform datelor statistice publicate pentru anul 2013 (0,8 din media UE). Acest aspect va fi analizat mai mult în secțiunile următoare ale raportului.

Contribuția directă a Guvernului

Un guvern ar trebui să investească și să cheltuiască veniturile sale astfel încât să genereze o mai mare prosperitate economică. Prin urmare, ponderea contribuției directe a guvernului la performanța economică reprezintă un indicator relevant al eficienței politicilor publice și alocării resurselor. În prezentul raport am inclus mai mulți indicatori care arată măsura în care economia depinde de cheltuielile publice și eficacitatea cu care cheltuielile publice stimulează creșterea economică și consumul privat (ex: consumul populației în raport cu consumul administrației publice, subvențiile guvernamentale, investițiile cu caracter comercial, ca procent din investițiile totale).

România pare a fi bine poziționată în cadrul grupului supus analizei din perspectiva consumului populației raportat la consumul administrației publice. Raportul între consumul populației și consumul administrației

publice a crescut de la 1,45 în 2010 la 1,62 în 2014, echivalentul unei rate anuale compuse de creștere de 3,8%, comparativ cu media UE de 1%. Această situație se poate explica prin faptul că în 2010 consumul populației a fost semnificativ mai redus, ceea ce probabil s-a datorat măsurilor de austeritate și scăderii dramatice generale a încrederii consumatorilor care a urmat după criza financiară globală. Prin urmare, deși România și-a îmbunătățit acest indicator și a realizat acest lucru cu o viteză mult mai mare decât restul Europei, trebuie luate în considerare măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea acestui indicator, fie prin creșterea puterii de cumpărare a populației, fie prin reducerea consumului administrației publice.

Energie

Consumul de energie este relevant pentru productivitatea și competitivitatea unei economii. Energia este un element vital pentru toate sectoarele economice, iar acest lucru este demonstrat de fiecare dată când există probleme de furnizare a energiei. Mai mult, structura sectorului energetic, inclusiv sursele de furnizare și distribuție a energiei, are un efect important asupra competitivității economiei, cât și asupra costurilor și beneficiilor aferente mediului înconjurător.

România se clasează bine din punct de vedere al emisiilor CO₂ pe cap de locuitor, însă acest indicator reflectă în același timp și scăderea dramatică a producției industriale a României începând din 1989, în contextul transformării structurale a economiei. Dacă analizăm acest proces din perspectiva competitivității, această situație s-ar putea să nu reflecte neapărat un avantaj (mai multe detalii sunt prezentate în secțiunea Infrastructură fizică – secțiune Energie).

Consumul de energie este o măsură a energiei exprimată în echivalent petrol necesar pentru a produce 1.000 EUR de PIB. România continuă să arate un dezavantaj competitiv în acest sector (respectiv este o consumatoare mai mare de energie decât țările de referință/media UE28). Cu toate acestea, comparativ cu datele aferente anului 2009 prezentate în raportul precedent, tendința este pozitivă și are un ritm mai accelerat decât media UE.

Concentrarea investițiilor și politicilor asupra eficienței energetice, inclusiv asupra raționalizării consumului de energie, reprezintă un mecanism eficient de stimulare a productivității și competitivității prin creșterea eficienței. În același timp, un astfel de imbold strategic ar continua alinierea României la reglementările UE în

materie de mediu. **Deciziile politice care încurajează acțiuni și finanțare din partea mediului privat, precum și resursele publice, cum ar fi finanțarea UE, ar putea contribui la atingerea unor astfel de obiective și la o creștere economică sustenabilă.**

Responsabilitatea Guvernului

Eficacitatea unui guvern în a formula și implementa o politică economică eficientă se bazează în mare măsură pe capacitatea sa de a pune interesul public înaintea profiturilor personale și obiectivelor partizane.

Urmărirea funcționarilor publici corupți și tragerea acestora la răspundere este un proces obligatoriu pentru un progres semnificativ în țările care au o istorie de corupție. Cu toate acestea, lupta împotriva corupției ar trebui să fie rezultatul natural al creșterii calității politicilor publice, în general, și a capacității, în ansamblu, a instituțiilor publice de a formula reglementări de calitate. Punctajul obținut de România de 4,3 în Indicele de Corupție TI din 2014 s-a îmbunătățit de la cel de 3,7 pe care l-a obținut în 2010, dar rămâne, totuși, un rezultat în ansamblu slab (indicatorul mai sus menționat are o scară de la 0 la 10, unde 0 reprezintă cele mai ridicate nivele de corupție). **Este evident că un sistem judiciar obiectiv și independent este esențial pentru reformarea cu succes a peisajului politic al unei țări.** Pentru a încheia într-o notă ușor pozitivă, rata medie anuală înregistrată de acest indicator în perioada analizată arată o evoluție mai accelerată comparativ cu media UE.

Demografie

Un aspect îngrijorător pentru dezvoltarea economică viitoare a României care trebuie abordat de politica guvernamentală este evoluția demografică a țării. **Datele statistice asupra demografiei populației arată o scădere constantă a populației României începând din 1990 – numai în ultimii 10 ani declinul a fost de aproximativ 7%.** Prognozele viitoare indică și ele perspective sumbre. În timp ce populația UE se așteaptă să crească cu 3% până în 2050, Eurostat prognozează pentru România o scădere a populației cu 10% în aceeași perioadă. Prognozele realizate de Centrul pentru Cercetări Demografice din cadrul Academiei Române arată o imagine mai drastică, prognozând o populație de 16 milioane locuitori în România în anul 2050, respectiv o scădere de 20% comparativ cu nivelul populației în 2014.

Un asemenea grad de depopulare, dacă nu este abordat în mod corespunzător, va avea un impact major asupra

competitivității României, afectând o gamă largă de domenii, de la disponibilitatea forței de muncă la dimensiunea pieței de consum, subminând în ultimă instanță potențialul României pentru o creștere economică sustenabilă.

Dacă până în 2009 migrația a avut cea mai mare influență asupra depopulării României, scăderea naturală (nașteri – decese) a condus această tendință de atunci. Migrația netă a arătat un declin semnificativ, numărul de emigranți și cel de imigranți în 2012 și 2013 aproape egalându-se. Sporul natural al populației României a devenit negativ în 1991 și de atunci a rămas neschimbat. Dacă nu are loc nicio schimbare în rata de fertilitate, care în România este de 1,41 (numărul mediu de copii născuți în viață de o femeie pe durata vieții), sub media UE de 1,55, scăderea naturală se așteaptă să se accelereze pe termen mediu.

Scăderea populației atrage schimbări structurale chiar și mai dramatice din perspectiva distribuției pe grupe de vârstă. Europa se confruntă deja cu o populație îmbătrânită, cu un procent de 18,5% de persoane cu vârsta de peste 65 de ani din totalul populației, care este al doilea cel mai mare procent din lume după Japonia (pentru a putea face o comparație, procentajul în India este de 5% conform Indicatorilor Băncii Mondiale). Cu un procent de 16,5% în 2014, România nu este departe. Și situația continuă să se înrăutățească. Coeficientul de dependență a persoanelor vârstnice (populația cu vârsta de peste 65 de ani pentru fiecare 100 de persoane active cu vârsta cuprinsă între 15 și 64) este prognozat a crește în România de la 24,3 în 2014 la 48,5 până în 2050. Înrăutățirea așteptată a fenomenului de îmbătrânire dă naștere unor serioase îngrijorări privind capacitatea sistemelor de securitate socială, sănătate și economic în ansamblul lor de a face față acestei situații.

Poziția generală

Poziția generală ocupată de România în cazul indicatorilor generali de politică are la bază bunele sale performanțe în trei sectoare principale: investiții totale ca procent din PIB, raportul între consumul populației și consumul autorităților publice și emisiile CO₂ pe cap de locuitor. Principalele sectoare în care performanțele României necesită o ameliorare urgentă sunt: consumul populației pe cap de locuitor, remunerarea angajaților pe cap de locuitor, PIB pe cap de locuitor, capital brut fix, investiții străine directe, soldul contului curent, consumul de energie, o rată crudă a mortalității, numărul de turiști și indicatorul de corupție TI. Pentru 5 dintre acești 9 indicatori înregistrați ca un dezavantaj competitiv pentru România, analiza tendințelor a arătat că performanța acestora s-a îmbunătățit comparativ cu 2011 și că au obținut un punctaj mai bun comparativ cu media UE.

Recomandări de politici publice

- Urmărirea creșterii aflului de investiții străine directe prin implementarea unor stimulente atât pentru firmele străine cât și pentru investitori, dezvoltarea unui organism guvernamental mai eficient și mai vizibil concentrat asupra investițiilor străine (ar putea fi reprodus modelul folosit în Republica Cehă) și adoptarea măsurilor pentru a îmbunătăți atât stabilitatea politică cât și predictibilitatea cadrului de reglementare a mediului de afaceri și sistemului juridic.
- Stimularea C&D și a inovării în întreaga țară prin:
 - Stimularea înființării centrelor industriale și a infrastructurii pentru transferul de tehnologie pentru a încuraja dezvoltarea și comercializarea de brevete noi (orientate spre sectoarele mai puțin dezvoltate).
 - Definierea proiectelor inovatoare pentru a permite transferul de cunoștințe către România prin importarea de experiență globală în domeniu (de ex. proiectul "Valea Laserului"). Dezvoltarea mecanismelor de responsabilizare prin consolidarea transparenței administrației publice.
- Stimularea investițiilor în principalele industrii exportatoare și crearea unor pachete de stimulare a investitorilor locali și străini pe baza unor criterii precum tehnologii inovatoare implementate, numărul de locuri de muncă create și capacitatea de export cu valoare adăugată ridicată.
- Definierea unui cadru strategic pentru mari proiecte de investiție în infrastructură, ca de exemplu investiții în domeniul energiei și impunerea unui cadru legislativ predictibil și stabil, menit să sprijine competitivitatea economică.
- Utilizarea fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii fizice, cu finanțare privată prin parteneriate public-private și/sau concesiuni și consolidarea competitivității companiilor românești pe piețele locale și străine. Îmbunătățirea absorbției fondurilor UE trebuie să reprezinte în continuare o prioritate centrală a Guvernului cu respectarea calității proiectelor și a relevanței acestora pentru mediul economic în ansamblu.
- Adoptarea politicilor menite să oprească declinul demografic, acordând atenție stimulării creșterii ratei de fertilitate.

Indicatori generali	EU		Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	
Populație																
Forța de muncă (%) din populația totală, 2014	64.9	71.1	1.1	61.0	0.9	69.0	1.1	61.8	1.0	61.7	1.0	61.0	0.9	61.0	0.9	
Consumul populației pe cap de locuitor (inclusiv instituții non-profit care oferă servicii populației, 2014)	15,569	20,742	1.3	3,606	0.2	7,135	0.5	5,287	0.3	6,447	0.4	4,717	0.3	7,865	0.5	
Remunerarea angajaților pe cap de locuitor, 2014	13,098	18,595	1.4	2,325	0.2	5,903	0.5	4,575	0.3	3,815	0.3	2,357	0.2	5,345	0.4	
Subtotal Populație			3.8	1.3	2.0	1.6	1.7	1.4	1.9							
Subpunctaj Populație			1.3	0.4	0.7	0.5	0.6	0.5	0.6							

Indicatori generali	EU		Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	
Performanța economică																
PIB pe cap de locuitor, EUR 2014	27,300	38,500	1.4	5,800	0.2	14,700	0.5	10,500	0.4	10,700	0.4	7,500	0.3	13,900	0.5	
Economii naționale brute, % PIB 2013	21.7	26.4	1.2	20.9	1.0	30.8	1.4	27.4	1.3	21.0	1.0	22.3	1.0	25.2	1.2	
Formare brută de capital fix, EUR pe cap de locuitor	5,267	8,523	1.6	1,222	0.2	3,731	0.7	n.a.	n.a.	2,093	0.4	1,653	0.3	2,933	0.6	
ISD pe cap de locuitor, 2012	821	532	0.6	n.a.	n.a.	785	1.0	1080	1.3	122	0.1	107	0.1	407	0.5	
Investiții totale, % din PIB, 2014	19.8	22.4	1.1	n.a.	n.a.	25.0	1.3	21.7	1.1	20	1.0	24.2	1.2	20.9	1.1	
Investiții în activități economice ca pondere în investiții totale, 2012	0.6	0.6	1.1	n.a.	n.a.	0.7	1.2	0.7	1.1	0.5	0.9	0.6	1.1	0.6	1.1	
Soldul contului curent pe cap de locuitor, media pe 4 trim. trim 1/2014 - trim 4/2014	248	299	1.2	50	0.2	91	0.4	426	1.7	-155	-0.6	-32	-0.1	7	0.0	
Raportul dintre consumul populației și consumul administrației publice, 2014	2.7	2.7	1.0	3.6	1.3	2.5	0.9	2.5	0.9	3.3	1.2	4.4	1.6	n.a.	n.a.	
Subtotal Performanță economică			9.3	2.9	7.3	7.8	4.4	5.5	4.9							
Subpunctaj Performanță economică			1.2	0.6	0.9	1.1	0.5	0.7	0.7							

Indicatori generali	EU		Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	
Energie																
Consum de energie, KG de petrol pe 1000 EUR din PIB, 2013	141.6	123.9	0.9	610.6	4.3	353.8	2.5	256.6	1.8	294.7	2.1	334.7	0.4	337.2	2.4	
Emisii CO ₂ pe cap de locuitor, tone metrice pe cap de locuitor, 2010	7.4	8.0	1.1	6.0	0.8	10.7	1.5	5.1	0.7	8.3	1.1	3.9	1.9	6.7	0.9	
Subtotal Energie			2.0	5.1	3.9	2.5	3.2	2.3	3.3							
Subpunctaj Energie			1.0	2.6	2.0	1.3	1.6	1.2	1.6							

Indicatori generali Demografie	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovenia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Populație (milioane)	18.1	8.5	0.5	7.2	0.4	10.5	0.6	9.9	0.5	38.0	2.1	19.9	1.1	5.4	0.3
Rata de fertilitate (2013)	1.6	1.4	0.9	1.5	1.0	1.5	0.9	1.4	0.9	1.3	0.8	1.4	0.9	1.3	n.a
Rata natalității (nașteri la 1000 locuitori)	10.0	9.4	0.9	9.2	0.9	10.2	1.0	9.0	0.9	9.7	1.0	9.1	0.9	10.1	1.0
Rata deceselor (nașteri la 1000 locuitori)	9.9	9.4	1.1	14.3	0.7	10.4	1.0	12.8	0.8	10.2	1.0	12.3	0.8	9.6	1.0
Coeficient de dependență a persoanelor vârstnice	28.1	27.2	1.0	29.3	1.0	25.7	0.9	25.8	0.9	21.2	0.8	24.3	0.9	19.0	0.7
Speranța de viață	81	81	1.0	75	0.9	78	1.0	76	0.9	77	1.0	75	0.9	77	1.0
Subtotal Demografie			8.0		5.9		7.3		6.5		7.6		6.1		5.3
Subpunctaj Demografie			1.0		0.7		0.9		0.8		1.0		0.8		0.8

Indicatori generali Turism	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovenia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Călătoriile (în scop personal, pe nopți cazare) pe pat, 2013	86.3	112.8	1.3	71.5	0.8	58.5	0.7	57.9	0.7	92.7	1.1	66.3	0.8	59.6	0.7

Indicatori generali Corupția	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovenia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Indice de corupție TI, 2014 (10 curat - 0 corupție ridicată)	6.4	7.2	1.1	5.8	0.9	5.1	0.8	5.4	0.8	6.1	1.0	4.3	0.7	5.0	0.8

Indicatori generali	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovenia
Punctaj general	1.22	0.95	1.05	1.00	0.90	0.80	0.88

Evaluarea volatilității

Avantaje
(punctaj de 1,15 sau mai mult)

Neutru
(punctaj între 0,85 și 1,15)

Dezavantaje
(punctaj sub 0,85)

Evaluarea tendinței	Număr	Detalii
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri	0	-
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE	7	Consumul populației pe cap de locuitor, PIB pe cap de locuitor, capital brut fix, ISD pe cap de locuitor, consum de energie, rata de deces, indicele de corupție TI
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE	1	Remunerarea angajaților pe cap de locuitor, 2014
Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv	2	Soldul de cont curent pe cap de locuitor, număr de turiști pe pat de cazare
Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp	11	Forța de muncă angajată (%) din totalul populației, economii interne brute, investiții totale ca % din PIB, ponderea investițiilor în afaceri din investiții totale, raportul între consumul populației și consumul autorităților administrative, emisii CO ₂ pe cap de locuitor, populația, rata de fertilitate, rata de natalitate, dependența persoanelor vârstnice, speranța de viață

Administrație publică

Costul guvernării

România are o sarcină fiscală relativ scăzută în ansamblu. În timp ce o serie de cote de impozitare au crescut ușor din 2010, schimbarea procentuală nu a fost semnificativă. România are o cotă de impozitare a muncii relativ redusă comparativ cu UE, în timp ce impozitele pe producție, import și venit sunt apropiate de media UE. Dacă analizăm rata totală de impozitare ca % din profitul comercial, România (43,2%) se situează mai bine decât Slovacia (48,6%), dar mai slab decât Polonia (38,7%). Aceste cote relativ scăzute de impozitare rezultă în venituri guvernamentale mai scăzute (33% din PIB) pentru România față de orice altă țară din grupul de referință.

Cu toate acestea, în ciuda cotelor de impozitare în ansamblu reduse, fragmentarea sistemului de impozitare și complexitatea infrastructurii sistemului de colectare și conformitate reprezintă o mare povară pentru societăți.

În această secțiune se va evalua competitivitatea în ansamblu a politicilor de administrație publică din România și din țările de referință selectate. Evaluarea va implica examinarea costurilor, a eficienței și caracteristicilor generale ale politicilor menționate mai sus. Indicatorii de cost analizați în această secțiune estimează povara reglementărilor impusă asupra economiei de administrația publică, în timp ce indicatorii de eficiență vor încerca să aprecieze calitatea proiectării și eficiența proceselor administrative în România. Caracteristicile generale se referă la anumiți factori calitativi care au efect asupra politicilor de administrație publică, ca de exemplu Responsabilitatea autorităților administrative și Stabilitatea politică. Indicatorii pentru administrația publică sunt împărțiți în patru domenii: costuri, eficiență, sistemul juridic și guvernanta generală.

Eficiența Guvernului

Eficiența administrativă este un domeniu în care România pare a înregistra performanțe bune comparativ cu UE, un rezultat care este oarecum în contradicție cu opinia publică percepută. Performanțele relative ale țării se explică în principal prin costurile sub medie ale administrației publice. Este important de menționat că punctajele bune obținute în cazul asigurărilor sociale relevă doar faptul că țara se aliniază la majoritatea țărilor din Europa, care prezintă un dezechilibru competitiv major în acest sector. **Eficiența funcției de redistribuție a sistemului trebuie atent analizată.** Sunt necesare reforme suplimentare pentru a susține tranziția către o strategie politică sustenabilă. Începând din 2010 România a reușit să reducă decalajul dintre beneficiile sociale plătite și contribuțiile la asigurările sociale primite, apropiindu-se astfel mai mult de un grad de sustenabilitate (în timp ce media UE a arătat o deteriorare a acestui indicator). Beneficiile sociale plătite reprezintă aproximativ 11% din PIB (în scădere de la 13% în 2010), iar contribuțiile sociale au rămas aproape neschimbate din 2010, reprezentând 9% din PIB-ul total. Deși acest indicator are o evoluție pozitivă, Guvernul trebuie să continue să adopte măsuri pentru reducerea decalajelor prin creșterea bazei contribuțiilor sociale sau diminuarea costurilor asociate plății beneficiilor sociale, având în vedere că țara continuă să plătească mai mult pentru beneficii decât colectează din contribuții (Noul Cod Fiscal crește baza contribuțiilor).

România a înregistrat progrese în eliminarea formalităților inutile și în reducerea birocrăției în întreaga administrație. În 2010 era nevoie de 10 zile în medie pentru a demara o afacere în România, interval de timp care a scăzut ușor de atunci, la 8 zile. Punctajul obținut de România comparativ cu media UE îi oferă un avantaj competitiv în acest sector.

În tabelul de eficiență a Administrației Publice există un singur indicator în care România se califică drept necompetitivă: activitatea online de e-Guvernare. **Creșterea calității serviciilor publice atât la nivel local cit și central al Guvernului, este considerat un factor semnificativ pentru îmbunătățirea competitivității și încurajarea investițiilor.** Performanța administrației publice din România este serios afectată de ineficiență (deși acest aspect nu este neapărat reflectat în indicatorii selectați datorită aspectelor de cuantificare). Un motiv al acestei ineficiențe este nivelul scăzut de informatizare sau utilizare a serviciilor e-Guvernare în procesele administrative. Guvernul român oferă servicii online care sunt destul de similare cu cele oferite de țările de referință, astfel încât problema constă fie în promovarea acestor servicii în rândul populației, fie în calitatea lor tehnică, fie în abilitățile tehnice ale populației. Dat fiind că penetrarea Internetului în rândul populației a crescut semnificativ în ultimii ani (deși arată un decalaj semnificativ comparativ cu nivelul mediu UE), Guvernul trebuie să se asigure că populația are informații despre aceste servicii și are capacitatea să le acceseze. În plus, implementarea obiectivelor specifice ale Strategiei privind Agenda Națională a Guvernului depinde direct de un volum semnificativ de finanțare necesar.

În ceea ce privește timpul necesar pentru completarea formularelor fiscale, România prezintă un avantaj competitiv situându-se cu 16% sub media UE. Începând din 2010 România a reușit să reducă timpul necesar parcurgerii acestui proces de la 228 ore pe an la 159 ore pe an în medie. **Îmbunătățiri suplimentare se pot aduce prin simplificarea formularelor fiscale care trebuie completate de cetățeni, posibilitatea de depunere online a formularelor fiscale, simplificarea codului fiscal sau acordarea unei asistențe crescute cetățenilor în completarea formularelor fiscale fie sub forma unor instrucțiuni online, fie a unor servicii de asistență și sprijin fiscal.**

Sistemul judiciar

Timpul necesar pentru executarea contractelor este un indicator important al eficienței sistemului judiciar și competitivității în ansamblu a unei națiuni. Acesta este unul din indicatorii care prezintă un mare interes în cele mai citite rapoarte privind Competitivitatea globală și investitorii străini cu siguranță vor fi interesați de acest indicator când vor evalua o piață potențială, având în vedere că acesta arată eficiența cu care sistemul judiciar poate soluționa litigiile contractuale sau problemele apărute. În medie sunt necesare 512 zile pentru executarea unui contract în România, ceea ce este competitiv în contextul UE (se ridică doar la 89% din numărul mediu de zile necesare executării contractelor în UE).

Guvernanța generală

Acest segment încearcă să măsoare un sector al guvernului care este adesea dificil de cuantificat: încrederea publică în guvern, respectarea legilor de către autoritățile guvernamentale, eficiența eforturilor anticorupție, responsabilitatea guvernului față de cetățeni și stabilitatea sistemului politic.

Spre deosebire de alte sectoare ale Administrației publice, România are performanțe slabe comparativ cu grupul de referință. România a realizat doar 70% din media UE în 2014 la indicatorii Comunicare și Responsabilitate, Stabilitate politică, Statul de drept și 60% pentru Eficiența guvernanței. Un aspect important legat de acești indicatori este tendința lor – performanța României s-a înrăutățit ușor din 2010. Deși îngrijorător, acest lucru nu este neapărat surprinzător, date fiind tulburările politice din ultimii ani. **În prezent, situația nu s-a îmbunătățit cu mult, având în vedere scandalurile politice și acuzațiile de corupție aduse înalților oficiali care încă domină știrile.** Totuși, corupția generală (cea care pătrunde la toate nivelurile, măsurată cu ajutorul indicatorului Combaterea Corupției) a fost redusă și România se clasează (71,8) deasupra țărilor de referință (cu excepția Austriei - 88,5), dar este totuși în urma mediei UE la acest indicator (77,7).

Rezumat

România are un avantaj în costul legat de funcționarea Guvernului, performanța medie în administrație și punctaje scăzute la integritatea și calitatea instituțiilor și politicilor publice. Cu toate acestea, tendința observată pentru combaterea corupției este încurajatoare. Menținerea acestei tendințe în combaterea corupției dublată de o abordare cu succes a integrității, ar ajuta România să se diferențieze de celelalte țări din regiune cu probleme similare. Analiza tendințelor realizată în sectorul administrației publice arată că singurele schimbări notabile au avut loc la nivelul combaterii corupției, în timp ce alți indicatori au rămas în aceeași categorie (fie avantaje, fie dezavantaje competitive) ca în 2010.

Recomandări de politici publice

- Adoptarea măsurilor pentru reducerea decalajului între contribuțiile sociale și beneficiile sociale prin mărirea bazei pentru contribuții sociale (de exemplu prin creșterea populației angajate) și, pe cale de consecință reducerea sarcinii financiare reprezentată de plata beneficiilor sociale.
- Creșterea transparenței și responsabilității în administrația publică și utilizarea fondurilor publice naționale. Publicarea costurilor cu investițiile publice (inclusiv prețurile ofertelor și costurile finale), analiza cost/beneficiu a fiecărei investiții și implementarea principiilor OCDE de guvernanta corporativă pentru întreprinderile de stat, fie sub forma unui cod de conduită, fie prin lege.
- Dezvoltarea implementării ”e-Serviciilor” online de către administrație pentru a crește eficiența, reducerea costurilor și îmbunătățirea calității interacțiunii publicului cu serviciile guvernamentale.
- Adoptarea măsurilor pentru informarea populației asupra ”e-Serviciilor” online și implementarea politicilor pentru a le crește capacitatea de a le accesa.
- Creșterea calității serviciului public și dezvoltarea capacității administrative atât la nivel central, cât și local prin mărirea remunerației, introducerea unui plan de dezvoltare profesională, definirea nivelurilor ierarhice, a obiectivelor de performanță și a evaluărilor anuale prin raportare la obiectivele legate de remunerație.
- Îmbunătățirea calității sistemului de achiziții publice pentru a se putea face o distincție între mărfuri și produse și servicii cu valoare adăugată. Efectuarea unor analize a costurilor pe durata ciclului de viață și o analiză cost-calitate unde este cazul, în cadrul procesului de achiziții publice.
- Simplificarea formulelor fiscale ce trebuie completate de cetățeni, posibilitatea depunerii impozitelor online, simplificarea codului fiscal și asistență crescută oferită cetățenilor în completarea formulelor fiscale, fie sub forma unor instrucțiuni online fie sub forma unor servicii de asistență și sprijin fiscal.

Administrația publică Costurile	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Venit total general al administrației publice, % din PIB, 2014	45.7	49.7	0.9	37.2	1.2	40.9	1.1	47.7	1.0	37.5	1.2	32.7	1.4	38.7	1.2
Cost - Impozite pe producție și import % PIB, 2014	13.5	14.4	0.9	14.8	0.9	12.1	1.1	18.6	0.7	12.7	1.1	12.8	1.1	10.6	1.3
Cost - Nivel total al impozitului exprimat ca % din Profitul Comercial, 2014	41.9	52.0	0.8	27.0	1.6	48.5	0.9	48.0	0.9	38.7	1.1	43.2	1.0	48.6	0.9

* Calculele UE28 exclud datele pentru Croația, Cipru și Grecia, deoarece nu sunt disponibile

Subtotal Administrația Publică		2.7	3.7	3.1	2.6	3.4	3.5	3.3
Subpunctaj Administrația Publică		0.9	1.2	1.0	0.9	1.1	1.2	1.1

Administrația publică Eficiența	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Eficiența - Raportul între contribuții sociale și beneficii sociale, 2014	0.8	0.8	1.0	0.6	0.8	1.1	1.4	0.9	1.2	0.9	1.1	0.8	1.0	1.0	1.2
Eficiența - Disponibilitate online e-Governare 2010	84.3	100.0	1.2	70.0	0.8	73.8	0.9	65.8	0.8	78.8	0.9	60.0	0.7	62.5	0.7
Eficiența - Timp anual de pregătire și achitare a impozitelor (exprimat în ore pe an), 2014	189.2	166.0	1.1	454.0	0.4	413.0	0.5	277.0	0.7	286.0	0.7	159.0	1.2	207.0	0.9
Eficiența - Zile necesare pentru demararea unei afaceri, 2014	11.6	22.0	0.5	18.0	0.6	19.0	0.6	5.0	2.3	30.0	0.4	8.0	1.4	11.5	1.0

Subtotal Eficiența Administrației Publice		3.8	2.7	3.3	4.9	3.1	4.3	3.9
Subpunctaj Eficiența Administrației Publice		1.0	0.7	0.8	1.2	0.8	1.1	1.0

Administrația publică Sistemul judiciar	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Sistemul judiciar - Timpul necesar executării contractelor, 2014	576.0	397.0	0.7	564.0	1.0	611.0	1.1	395.0	0.7	685.0	1.2	512.0	1.1	545.0	0.9

Administrația publică Guvernare generală	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Guvernare - Comunicare și Responsabilitate (punctaj 0-100), 2013	82.1	96.2	1.2	58.3	0.7	76.8	0.9	69.7	0.8	78.2	1.0	57.3	0.7	76.3	0.9
Guvernare - Stabilitate Politică, 2014 (punctaj 0-100)	73.1	96.7	1.3	54.5	0.7	84.4	1.2	69.7	1.0	78.7	1.1	52.6	0.7	88.6	1.2
Guvernare - Statul de drept, 2014 (punctaj 0-100)	81.1	97.6	1.2	51.2	0.6	82.5	1.0	67.3	0.8	73.5	0.9	56.4	0.7	64.0	0.8
Guvernare - Combaterea corupției, 2014 (punctaj 0-100)	77.7	88.5	1.1	52.2	0.7	63.6	0.8	64.6	0.8	71.8	0.9	71.8	0.9	60.3	0.8
Guvernare - Eficiența guvernantei, 2014 (Clasament 0-100)	81.9	92.8	1.1	59.3	0.7	75.1	0.9	70.3	0.9	71.3	0.9	52.6	0.6	73.2	0.9

Subtotal Administrația publică - Guvernare generală	6.0	3.5	4.8	4.3	4.7	3.7	4.6
Subpunctaj Administrația publică - Guvernare generală	1.2	0.7	1.0	0.9	0.9	0.7	0.9

Administrația publică	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovacia
Punctaj general	1.1	0.9	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1

Evaluarea volatilității

Avantaje
(punctaj de 1,15 sau mai mult)

Neutru
(punctaj între 0,85 și 1,15)

Dezavantaje
(punctaj sub 0,85)

Evaluarea tendinței	Număr	Detalii
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri	1	Guvernanța generală - Combaterea corupției
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE	1	Guvernanța generală - Statul de drept
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE	4	Guvernanța generală - Comunicare și Responsabilitate, Guvernanța Generală - Stabilitate Politică, Guvernanța generală - Evaluarea eficienței guvernantei
Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv	0	
Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp	7	Restul

Infrastructura fizică

Infrastructura de Internet

Infrastructura de Internet a României este încă destul de disproporționată, deși acoperirea a devenit mai omogenă în ultimii ani. Acolo unde există conectare la Internet, România dispune de viteze de conectare extrem de competitive la nivelul UE. De fapt, conform mai multor clasamente internaționale, România se situează printre primele 10 țări din lume raportat la cea mai mare viteză de Internet. În timp ce în 2010, 42% din populație era conectată la Internet, din 2014 această cifră s-a ridicat la aproximativ 61%, ceea ce înseamnă că penetrarea Internetului crește în mod constant. În aceeași perioadă de timp, penetrarea medie a Internetului în rândul populației UE a crescut de la 70% la 81%, ceea ce, date fiind similitudinile demografice din Europa, indică faptul că principala barieră în calea unei mai mari creșteri a utilizării în România o reprezintă dezvoltarea infrastructurii. Având în vedere că Internetul și piața telecomunicațiilor din România sunt extrem de competitive, cu mari jucători internaționali care investesc în infrastructură și se luptă pentru cota de piață, se așteaptă ca această tendință pozitivă să continue și în anii viitori. Din punct de vedere al întreprinderilor conectate la Internet, punctajul obținut de România în 2014 o poziționează la aproximativ media UE, în timp ce în 2010 acest indicator se situa în categoria celor care semnalau un dezavantaj competitiv.

Indicatorii de infrastructură fizică măsoară nivelul de dezvoltare al unei țări atât cantitativ, cât și calitativ. Acești indicatori sunt considerați o pre-condiție semnificativă pentru creșterea economică și competitivitatea unei țări. Analiza noastră se concentrează pe: infrastructura de internet, agricultură, energie, turism și rețelele de transport.

Agricultură

România are o suprafață vastă de teren arabil, aproape de două ori media pe cap de locuitor față de alte țări UE. Acest lucru a fost întotdeauna perceput ca un avantaj competitiv. De fapt, valoarea adăugată din activități agricole a reprezentat aproximativ 6% din PIB-ul României în 2013, în timp ce media UE la același indicator se situa la doar 1,7% din PIB. Acest lucru semnaleză, în același timp, că România rămâne într-o mare măsură dependentă de veniturile din agricultură în contextul unei Uniuni Europene care este tot mai industrializată, înalt calificată și specializată. Veniturile din agricultură sunt dependente de condițiile meteorologice și sunt lipsite de predictibilitate. În contextul unui nivel relativ redus de dezvoltare a serviciilor financiare pentru acest sector, aceasta înseamnă vulnerabilități semnificative din perspectiva veniturilor bugetare consolidate.

La evaluarea eficienței exploatării agricole, România rămâne mult în urma altor țări UE, producția agricolă pe hectar fiind cu 50% mai mică decât media UE. În plus, producția agricolă este obținută în contextul unui

mare procent de forță de muncă ”angajată” în agricultură (aproximativ 27%), ceea ce poate sugera că alocarea resurselor în economie nu este optimă.

Date fiind resursele sale naturale în acest sector, România ar trebui să continue să își dezvolte avantajul oferit de agricultură. Ar trebui adoptate măsuri pentru **creșterea valorii adăugate a produselor agricole - trecerea de la exportul de materii prime la exportul de produse agricole procesate în România**. Alte măsuri ce trebuie luate în considerare sunt creșterea investițiilor, inclusiv a investițiilor în sisteme de irigație, încurajarea unor structuri mai eficiente de proprietate asupra terenurilor, precum și dezvoltarea surselor de venit de la industrii medii și specializate din sectorul agricol. Aceasta ar contribui la creșterea productivității și a valorii adăugate a sectorului, precum și a contribuției acestuia la formarea PIB-ului.

Energie

România consumă aproximativ jumătate din volumul de combustibil fosil pe care o țară UE îl consumă în medie. În lumina recentelor recomandări UE de reducere a emisiilor de CO₂, precum și a utilizării formelor tradiționale de generare a energiei, acest nivel de emisii este destul de competitiv. Trebuie însă menționat că **emisiile reduse nu sunt rezultatul unor politici reușite menite să reducă semnificativ producția de bioxid de carbon din țară**, ci sunt de fapt rezultatul procesului abrupt de restructurare a economiei naționale în contextul procesului de tranziție. Trebuie menționat că acest proces a fost însoțit în egală măsură și de o transformare structurală a economiei.

De asemenea, România are, un avantaj competitiv în producerea de energie din surse regenerabile, care reprezintă aproximativ 23,9% din producția totală de energie din țară, comparativ cu o medie de 15% la nivelul UE28. Avantajul României provine în cea mai mare măsură din marile hidrocentrale construite înainte de 1990 în zonele muntoase, bogate în resurse de apă. Există însă și alte forme de energie regenerabilă, în principal energia eoliană și solară, care s-au dezvoltat considerabil în ultimii câțiva ani și au condus la o creștere cu 2,5 puncte procentuale a cotei de energie regenerabilă în producția totală de energie, în numai 3 ani (din 2010 până în 2013).

Cel mai mare furnizor de energie din România controlează doar aproximativ 27% din piața internă, în timp ce cei mai mari jucători în alte țări UE reprezintă în medie 54% din piețele lor. Deși în multe industrii, un asemenea

nivel ridicat de control al pieței ar putea fi considerat un monopol și ar putea avea drept rezultat prețuri mai ridicate și un serviciu de o calitate mai slabă pentru consumatori, în sectorul energetic un nivel crescut de dominare a pieței oferă anumite avantaje. Centralizarea deciziilor de distribuție a energiei oferă o mai mare eficiență sistemului, în timp ce economii de anvergură permit prețuri mai mici. În consecință, prețul pentru energie în România este cu aproximativ 20% mai scăzut decât media UE, dar trebuie luată în considerare și paritatea puterii de cumpărare, având în vedere că nivelul veniturilor personale este considerabil mai scăzut în România. De asemenea, prețurile în industrie sunt într-o anumită măsură reglementate de către Guvern.

Transport

Din punct de vedere al infrastructurii rutiere, România a avut în mod tradițional performanțe foarte slabe comparativ cu țările din UE. Din nefericire, nu s-a înregistrat nici un progres semnificativ, având în vedere că mai puțin de 200 de km de autostradă au fost construiți în ultimii 5 ani, totalizând aproximativ 700 km. În 2014, lungimea autostrăzilor pe milion de locuitori în România se ridica la mai puțin de 10% din lungimea autostrăzilor din Austria, în condițiile în care Austria are o suprafață considerabil mai mică decât România. Deși țări precum Polonia și Slovacia au înregistrat valori considerabil mai mici decât Austria la acest indicator, România continuă să se situeze pe ultimul loc în grupul de referință cu o marjă considerabilă. Având în vedere poziția geografică strategică a României la granița dintre est și vest, **îmbunătățirea sistemului rutier și feroviar este esențială pentru dezvoltarea economică, atragerea investițiilor străine directe și îndeplinirea promisiunii României de a deveni un centru logistic pentru regiune**. În plus față de nivelul redus de acoperire a autostrăzilor, România are un punctaj scăzut și la interconectivitatea rutieră cu alte țări UE, ceea ce are numeroase consecințe, inclusiv un interval de timp mai mare pentru transportul rutier între țări și o capacitate mai mică de export. România a avut o perioadă atât de dificilă în acțiunile de îmbunătățire a infrastructurii rutiere deoarece majoritatea proiectelor ambițioase de extindere s-au oprit în etapa de planificare sau negociere, în general datorită costurilor considerate prea ridicate. Această problemă trebuie abordată prin reformarea totală a procesului prin care sunt contractate firmele private pentru proiecte și prin creșterea transparenței procesului de atribuire.

România înregistrează performanțe slabe și în sectorul transportului aerian. România are doar un singur mare

aeroport internațional care asigură o fracțiune din traficul marilor aeroporturi din țările UE mai dezvoltate. Acest neajuns a fost parțial compensat prin investițiile realizate pentru modernizarea Aeroportului Henry Coandă și creșterea capacității care a avut loc în ultimii ani, și prin recenta creștere a numărului de zboruri internaționale îndreptate spre aeroporturile regionale, dar sunt totuși necesare mai multe investiții pentru ca România să își poată îndeplini rolul său potențial de punct de tranzit pentru traficul aerian din Orientul Îndepărtat și Mijlociu către Occident. De asemenea, România are un număr semnificativ mai mic de avioane de pasageri pe cap de locuitor decât UE (15% din media UE), și în timp ce aceasta se explică parțial prin lipsa de infrastructură pentru transportul aerian în întreaga țară, are legătură și cu puterea de cumpărare redusă pe ansamblu a consumatorilor români, în special ținând cont că prețul biletelor este destul de uniform pe întregul continent. Puterea de cumpărare a fost însă parțial rezolvată de disponibilitatea mai mare a companiilor aeriene low-cost care au contribuit semnificativ la dezvoltarea economică prin gradul de deschidere a piețelor și mobilitatea forței de muncă.

Infrastructura și sistemul de transport feroviar în România este rămas mult în urmă și necesită îmbunătățiri semnificative, ținând cont că transportul feroviar probabil va deveni o prioritate în UE. Potrivit unei analize din 2015 solicitată de Parlamentul European, România are o rețea relativ mare de căi ferate deschise pentru traficul comercial (a opta cea mai mare în UE cu o lungime de 11000 km, mai mult de 1000 de stații, aproape 200 tunele și aproximativ 6800 poduri), care este într-o stare avansată de degradare datorită unei lipse cronice de întreținere, investiții și o proastă administrare. În consecință, **sistemul feroviar este extrem de ineficient și continuă să se deterioreze.**

În 2015, România a adoptat Master Planul General de Transport (MPGT) elaborat de Ministerul Transporturilor ca o condiție preliminară pentru finanțarea din partea UE și aprobat de Comisia Europeană în iulie 2015.

Potrivit acestui Master Plan, întreținerea întregii rețele feroviare existente la standarde UE nu ar fi fezabilă și inutilă pe porțiuni cu volume foarte reduse de trafic.

Deci, Master Planul sugerează canalizarea resurselor existente către principalele linii care răspund celor mai mari cereri.

Prin urmare, prioritatea în anii următori pentru orice guvern ar fi accesarea majorității fondurilor puse la dispoziție, folosirea lor în mod eficient în modernizarea și dezvoltarea sistemului și oprirea deteriorării în continuare a acestui pilon strategic al economiei.

Turism

Numărul de turiști pe pat de cazare a fost selectat ca principal indicator pentru această secțiune deoarece poate fi studiat ca măsură a activității economice în sectorul turistic. Totuși, nu se face distincția între călătoriile de afaceri și cele turistice și este o metodă slabă de evaluare a **gradului de atractivitate a locațiilor și activităților culturale ale țării, a dezvoltării atracțiilor sale naturale, a eficienței promovării turismului și a reglementării dezvoltării infrastructurii pentru turismul comercial.** În 2010 numărul de turiști pe pat de cazare în România a fost cu 26% mai mic decât media europeană, iar din 2013 performanța României în acest sector încă este în urma mediei UE cu 23%. Având în vedere că este dificil de izolat activitatea turistică în acest indicator, cu greu se poate estima proporția atribuibilă unei creșteri a activității turistice.

Este important de menționat marele potențial pe care România îl are în acest sector, deși este dificil de cuantificat. România are o geografie extrem de diversă, cu mari lanțuri muntoase, dar și cu acces la Marea Neagră. Marile orașe sunt moderne și oferă o viață de noapte dinamică. Și mai important chiar, aici se află numeroase situri istorice și multiple situri ale Patrimoniului Mondial UNESCO, ca de exemplu Delta Dunării. Cu un nivel adecvat de investiții și promovare, România ar putea deveni în timp una dintre cele mai căutate destinații turistice europene.

Rezumat

Infrastructura fizică a României necesită investiții suplimentare pentru a atinge standardele de dezvoltare din UE. Astfel de îmbunătățiri ar fi benefice pentru economie în ansamblul său prin conectarea zonelor rurale la piețe mai mari, îmbunătățirea productivității, reducerea costurilor de transport, și, în general, prin încurajarea dezvoltării activităților economice. Există fonduri UE disponibile, care pot acoperi semnificativ costul dezvoltării necesare. Implementarea unui plan cuprinzător și coordonat, menit a aduce infrastructura României la nivelele UE ar trebui să se afle printre primele locuri pe lista de priorități a Guvernului. Nivelul scăzut de dezvoltare reprezintă o oportunitate semnificativă de implementare a transportului intermodal integrat care ar reduce costurile, ar crește eficiența și ar reduce impactul acestui sector asupra mediului.

Recomandări de politici publice

- Asigurarea implementării Master Planului General de Transport (adoptat în 2015) conform unui calendar strict și punerea în aplicare a legislației existente de bugetare multianuală pentru finanțarea marilor proiecte și integrarea acestora în inițiativele regionale de dezvoltare a afacerilor și turismului.
- Investiții într-o infrastructură inteligentă pentru rețelele de utilități, corelate cu creșterea producției de energie din surse regenerabile.
- Continuarea dezvoltării infrastructurii naționale de comunicații în bandă largă.
- Asigurarea unei dezvoltări coerente a platformei e-Guvernare pe baza standardelor comune accesibile tuturor structurilor guvernamentale locale și centrale.
- Creșterea absorbției de fonduri UE disponibile pentru infrastructura de transport prin asigurarea unor surse de cofinanțare de la bugetul de stat, precum și dezvoltarea unor parteneriate public-private bine structurate (de ex., pentru construirea și operarea autostrăzilor, precum și în domeniul transportului aerian).
- Reformarea procedurilor de atribuire a contractelor prin care sunt contractate firmele private pentru proiecte, prin creșterea transparenței procesului de licitare și respectarea noilor Directive privind Achizițiile Publice.
- Adoptarea măsurilor pentru creșterea valorii adăugate pentru produsele agricole. Acest obiectiv poate fi atins prin diminuarea exporturilor de materii prime, creșterea producției locale folosind materii prime agricole, creșterea investițiilor destinate formării de capital etc.

Infrastructură fizică Comunicații	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
% întreprinderi care dispun de conexiune în bandă largă (conex. fixă), 2014 (%)	94.0	96.0	1.0	78.0	0.8	97.0	1.0	88.0	0.9	90.0	1.0	82.0	0.9	93.0	1.0
Gospodării cu conexiune în bandă largă, 2014 (%)	81.0	81.0	1.0	57.0	0.7	78.0	1.0	75.0	0.9	75.0	0.9	61.0	0.8	78.0	1.0
Rată de penetrare bandă largă – numărul liniilor de acces în locuințe (%)	26.5	23.8	0.9	15.0	0.6	21.5	0.8	20.6	0.8	16.0	0.6	14.0	0.5	16.4	0.6
Nivelul de acces la Internet - Gospodării – Gospodării care au acces la Internet de acasă, 2014 (%)	78.0	79.0	1.0	56.0	0.7	76.0	1.0	74.0	0.9	71.0	0.9	58.0	0.7	76.0	1.0
Subtotal Infrastructură fizică - Comunicații			3.9		2.8		3.8		3.6		3.4		2.9		3.5
Subpunctaj Infrastructură fizică - Comunicații			1.0		0.7		0.9		0.9		0.8		0.7		0.9

Infrastructură fizică Agricultură	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Teren arabil (hectar pe cap de locuitor), 2012	0.2	0.2	0.7	0.5	2.1	0.3	1.4	0.4	2.1	0.3	1.3	0.4	2.0	0.3	1.2
Valoare agricolă la prețuri actuale, pe hectar, 2014	20.2	34.0	1.7	6.7	0.3	13.3	0.7	10.5	0.5	12.8	0.6	9.2	0.5	23.8	1.2
Subtotal Infrastructură fizică - Agricultură			2.4		2.4		2.1		2.6		2.0		2.5		2.4
Subpunctaj Infrastructură fizică - Agricultură			1.2		1.2		1.0		1.3		1.0		1.3		1.2

Infrastructură fizică Energie	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
PIB pe unitate de energie în folosință (folosind o paritate a prețului de cumpărare constantă de \$ 2011 per kg de echivalent petrol), 2012	10.5	11.2	1.1	5.8	0.6	7.0	0.7	9.0	0.9	8.4	0.8	9.8	0.9	7.8	0.7
Utilizarea energiei primare, tone de echivalent petrol, 2011	3.3	3.9	1.2	2.6	0.8	4.1	1.3	2.5	0.8	2.6	0.8	1.8	0.5	3.2	1.0
Ponderele energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie, 2013	15.0	32.6	2.2	19.0	1.3	12.4	0.8	9.8	0.7	11.3	0.8	23.9	1.6	9.8	0.7
Cota de piață a celui mai mare generator de pe piața energiei electrice, 2013 (excluzând Olanda și Bulgaria)	54.4	55.5	1.0	n.a	n.a	58.2	0.9	51.9	1.0	17.3	3.1	26.8	2.0	83.8	0.6
Prețurile energiei pentru consumatori industriali, (in EUR pe Kwh), Mwh <consum < 2000 MWh, 2014, S2	0.089	0.079	1.1	0.083	1.1	0.081	1.1	0.082	1.1	0.079	1.1	0.0710	1.3	0.113	0.8
Subtotal Infrastructură fizică - Energie			6.6		3.7		4.8		4.4		6.6		6.4		3.8
Subpunctaj Infrastructură fizică - Energie			1.3		0.9		1.0		0.9		1.3		1.3		0.8

Infrastructură fizică Transport	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Drumuri - Kilometri autostrăzi la un million de locuitori, Eurostat	91.8	204.0	2.2	74.0	0.8	71.5	0.8	152.7	1.7	35.4	0.4	27.4	0.3	77.5	0.8
Drumuri – Oameni uciși la un milion de locuitori, WHO, 2010	75.7	66.0	1.1	104.0	0.7	76.0	1.0	91.0	0.8	118.0	0.6	111.0	0.7	94.0	0.8
Căi ferate - lungimea totală a liniilor de cale ferată la un million de oameni, 2012	667.93	660.6	1.0	557.1	0.8	910.6	1.4	820.6	1.2	521.5	0.8	537.2	0.8	671.6	n.a.
Număr pasageri avion pe cap de locuitor, 2013	1.1	1.8	1.6	0.1	0.1	0.4	0.3	1.4	1.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0
Transport aerian, plecări transportatori înregistrate, la o mie de locuitori, 2013	10.8	19.6	1.8	1.6	0.2	4.2	0.4	9.3	0.9	2.0	0.2	2.3	0.2	0.3	0.0
Subtotal Infrastructură fizică - Transport			7.7		2.6		3.9		5.8		2.1		2.1		1.7
Subpunctaj Infrastructură fizică - Transport			1.5		0.5		0.8		1.2		0.4		0.4		0.4

Infrastructură fizică Turism	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Total nopți pe pat de hotel	86.3	112.8	1.3	71.5	0.8	58.5	0.7	57.9	0.7	92.7	1.1	66.3	0.8	59.6	0.7

Infrastructură fizică	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovacia
Punctaj general	1.3	0.8	0.8	0.9	1.0	0.9	0.8

Evaluarea volatilității

Avantaje
(punctaj de 1,15 sau mai mult)

Neutru
(punctaj între 0,85 și 1,15)

Dezavantaje
(punctaj sub 0,85)

Evaluarea tendinței	Număr	Detalii
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri	1	% întreprinderi care dispun de conexiune (în bandă largă (conex. fixă)
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE	4	Gospodării care au conexiune în bandă largă, Procentaj gospodării care acces la Internet acasă, Total nopți pe pat de hotel, Drumuri – Kilometri de autostradă la un milion de locuitori
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE	6	Rata de penetrare în bandă largă - linii de acces în bandă largă în locuință, folosirea energiei primare, tone de echivalent petrol, Drumuri - oameni uciși la un milion de locuitori, număr de pasageri avion pe cap de locuitor, Transport aerian - plecări înregistrate, transportatori, Valoarea agricolă la prețuri curente
Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv	1	Drumuri feroviare - lungimea totală a liniilor de cale ferată la un milion de oameni
Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp	5	Teren arabil (hectare pe persoană), PIB pe unitate de energie în folosință, Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final total de energie, Cota de piață a celui mai mare producător de pe piața energiei, Prețul energiei pentru consumatorii industriali

Resurse umane

Forța de muncă

România continuă să fie cu mult în urma țărilor UE în ceea ce privește productivitatea pe oră lucrată, dar începe încet să recupereze în acest sens. Aceasta era de așteptat – economia românească este încă în procesul de eliminare a constrângerilor persistente ale fostului sistem de comandă pe care era obișnuită să îl urmeze, bazat pe întreprinderi mari, greoaie și pe politici economice ineficiente. Dar România prezintă avantaje în alte arii: adună un punctaj competitiv la numărul de ore lucrate pe an, precum și la forța de muncă din sectoarele de tehnologie înaltă și medie. Succesul României în acest sector nu ar trebui să fie o surpriză, în special dacă luăm în considerare numărul mare de firme de înaltă tehnologie care sunt prezente pe piața românească. Corporații multinaționale, precum Microsoft, Oracle sau Ubisoft și-au crescut angajamentul față de România, prin sporirea numărului de angajați români din ultimii ani, și există un flux constant de forță de muncă calificată și ieftină (comparativ cu Europa Occidentală) care intră pe piață. Firmele locale de IT și software care se luptă pentru cota de piață atât la nivel intern, cât și pe scena internațională s-au manifestat și ele puternic (cel mai bun exemplu este probabil BitDefender).

3 10 14

Guvernul are o contribuție importantă pentru dezvoltarea capitalului uman al țării prin politicile sale în materie de educație și cercetare. Se pot lua măsuri pentru a încuraja mai mult dezvoltarea continuă a capitalului uman printr-o serie coerentă de politici legate de educație, cercetare și formare continuă, pentru a crește nivelul de participare la forța de muncă și de a încuraja crearea de locuri de muncă în sectoarele cu valoare adăugată mare din economie, care contribuie la creșterea venitului și a de nivelului de trai. Acest capitol este împărțit în patru domenii: forță de muncă, educație, cercetare și dezvoltare și sănătate.

În timp ce încă trebuie făcute mari progrese în termeni de calificare generală a forței de muncă, volumul de resurse educaționale de calitate a crescut în România. În 2014, aproape 70% din forța de muncă eligibilă avea studii universitare, ceea ce poziționează România la media UE. Mai multe eforturi ar trebui însă direcționate spre **creșterea calității învățământului și alinierea la cererile pieței de muncă**. Această măsură împreună cu mai multe oportunități de ocupare a forței de muncă se așteaptă să declanșeze o inversare a ”exodului de inteligență” de care țara suferă de la începutul anilor 90. În acest fel se va îmbunătăți în mod direct și productivitatea în muncă a salariaților.

Educație

Educația în România este încă subdezvoltată comparativ cu grupul de țări de referință. România se clasează sub oricare dintre țările din grupul de referință la trei indicatori foarte importanți: % PIB cheltuit pentru educație, raportul Student/Profesor și Educație – Învățare pe tot parcursul vieții. Acești indicatori scot la iveală problemele structurale ale sistemului de învățământ din România. Performanțele slabe pot fi atribuite unui mediu turbulent și în permanentă schimbare în sistemul public de învățământ din România din ultimii ani. În condițiile în

care sistemul școlilor private este încă în fază incipientă, sistemul public poartă întreaga povară de a educa milioane de elevi și studenți. România a avut mai mult de 8 miniștri ai educației în ultimii 10 ani și aproape fiecare dintre ei a schimbat radical programul de învățământ și structura de examinare din motive care, așa cum multă lume pretinde, erau de ordin partizan sau electoral. România are unul dintre cele mai joase nivele de cheltuieli alocate educației, cu o pondere de numai 3% din PIB (în scădere de la 4,25% înregistrat în 2010). De asemenea, slaba remunerare a profesorilor este un aspect important care efectiv contribuie la atmosfera de incertitudine care este răspândită în sistemul public de învățământ. Grevele pe scară largă ale profesorilor și închiderea școlilor au fost un fenomen extrem de obișnuit în România după anul 2000. **România are nevoie de o strategie națională coerentă privind învățământul, agreată multilateral, care să nu mai fie supusă unor schimbări ad-hoc și care să beneficieze, de asemenea, de o pondere mai mare de fonduri din PIB alocate educației și un nivel mai mare de remunerare a profesorilor sau programe de stimulare.** Sistemul de compensare a profesorilor a fost îmbunătățit prin creșterea recentă a salariilor. De asemenea, învățarea pe tot parcursul vieții trebuie îmbunătățită prin creșterea numărului și calității programelor de formare profesională în întreaga țară. În plus față de creșterea nivelului de calificare a forței de muncă, o formare profesională mai extinsă va ajuta de asemenea, la combaterea șomajului structural. Este important de menționat că educația este unul dintre sectoarele extrem de dificil de reformat, iar rezultatele politicilor specifice nu pot fi evaluate decât după ce au trecut mulți ani. Se pot analiza sisteme de bună practică folosite de țări extrem de competitive, ca de exemplu Finlanda sau Marea Britanie, pentru a se identifica politicile corespunzătoare care urmează să fie implementate.

Este important să menționăm însă rezultatele înregistrate de România la cunoașterea limbii engleze, numărul de absolvenți în științe/matematică/tehnologie, punctajul obținut pentru citit, pentru matematică și științe care poziționează România fie ca neutră, fie ca prezentând un avantaj competitiv în aceste domenii. Acesta este un argument în plus pentru adoptarea unor măsuri sustenabile în acest domeniu – **există un potențial mare în forța de muncă din România care poate fi tradus în valoare adăugată pentru economie creând unu avantaj competitiv din calificările angajaților și nu din nivelul salariilor. Aceasta stă la baza unei dezvoltări sustenabile.**

Cercetare și Dezvoltare

Țările din Europa Centrală și de Est au performanțe destul de slabe în acest sector, deși Republica Cehă și Ungaria au început să își alinieze fondurile alocate pentru C&D la media UE. Performanțele României sunt în mod consecvent dezamăgitoare la toți indicatorii din această secțiune. Un indicator extrem de relevant, cheltuielile alocate C&D ca % din PIB, au scăzut de la 0,47% în 2009 la 0,39% în 2013, ceea ce a crescut și mai mult decalajul față de media UE. Însă, au existat unele îmbunătățiri la câteva categorii, ca de exemplu cheltuielile totale pe cercetător (care au crescut cu o rată anuală medie de 11% în perioada 2009 – 2013). Deși România este departe de a fi competitivă în această privință, tendința este favorabilă și probabil va continua în anii viitori. Creșterea cheltuielilor pe cercetător ar trebui dublată prin creșterea cheltuielilor alocate către C&D de Guvern și sectorul privat, la care ar trebui să se adauge politici eficiente, dedicate, care să urmărească îmbunătățirea capacității inovative a țării. De exemplu, Guvernul ar trebui să sprijine dezvoltarea unui centru educațional, pentru care să asigure cadrul legal care ar stimula marile centre universitare să intre în parteneriat cu companiile din sectorul privat pentru a susține C&D, inovarea etc. Există câteva exemple la Timișoara, Sibiu și Iași, dar este nevoie de o politică coerentă pentru a crește aceste fenomen. În primul rând, Guvernul trebuie să acorde sistemului universitar un rol mai central în demersurile de cercetare ale țării, poate prin crearea unor stimulente financiare pentru inovare sau prin încurajarea unor parteneriate public-private. **O analiză atentă a sistemelor universitare din Marea Britanie sau Statele Unite va oferi lecții valoroase și bune practice, care ar trebui aplicate și în România.**

În 2009, în România, cererile de brevete de invenție din partea nerezidenților au reprezentat mai puțin de 4% din media UE, în timp ce indicatorul poziționează în prezent România la aproximativ 5% din media UE. Este important de menționat aici că cererile de brevete de invenție au crescut și la nivelul UE și că media este ușor inegală datorită unor țări ca Germania, care au anual un număr mare de cereri de brevete din partea nerezidenților. Această creștere poate fi atribuită parțial numărului mai mare de firme și entități străine care au intrat pe piața românească în ultimii ani.

Cererile interne de brevete de înaltă tehnologie au scăzut și ele semnificativ și reprezintă doar 3% din media UE. În 2007, România a înregistrat 0,7 brevete de înaltă tehnologie la un milion de locuitori și valoarea a scăzut la 0,20 la un milion de locuitori în 2012.

Servicii medicale

La o privire generală asupra demografiei UE, România se apropie de celelalte State Membre din perspectiva îmbătrânirii populației, dar și atunci când se discută despre viitoarea viabilitate financiară a planurilor de pensii care trebuie ajustate la realitate. Cu toate acestea, provocările suplimentare cu care se confruntă România sunt vizibile la prima vedere și acestea se combină cu nevoia de finalizare a reformei în sistemul medical. Aceste provocări sunt legate de nivelul de finanțare a sectorului, alocarea resurselor financiare, descentralizarea sistemului spitalicesc, deficiențele structurale ale Fondului Național de Asigurări de Sănătate (FNUASS), toate acestea constituind un obstacol în calea unor servicii medicale la standarde europene pentru pacienții români.

România are performanțe slabe atât în termeni de calitate cât și de eficiență a sistemului medical. Deficiențele de calitate sunt subliniate de necesitatea nesatisfăcută de efectuare a examenelor medicale (sunt prea costisitoare sau prea îndepărtate) sau de tratamente (liste de așteptare pentru aprobarea dosarelor și acces întârziat la tratamente inovative). **Locul ocupat, mult în urma Europei în termeni de eficiență, este subliniat de decalajele în cheltuielile alocate serviciilor medicale pe cap de locuitor, numărul de medici la 1000 de locuitori și numărul de paturi per medic.** În plus față de nivelul insuficient de finanțare (în condițiile în care sectorul public este principalul furnizor al fondurilor și cu un nivel mai redus de venituri la bugetul consolidat în România comparativ cu media UE) trebuie, de asemenea, luat în considerare sistemul descentralizat, diversitatea actorilor, contribuțiile la asigurare și relațiile contractuale dintre furnizorii de servicii și Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS). **Toți acești indicatori demonstrează o nevoie stringentă de reformă structurală în sistemul sanitar din România.**

Ar trebui încurajată o mai strânsă concurență între sistemele sanitare public și privat, având în vedere că aceasta este în principal concentrată asupra fondurilor furnizate de Casa de Asigurări de Sănătate (CNAS). În plus, dacă ne uităm la sectorul privat al serviciilor medicale, care au o strategie generală de atragere a pacienților cu venituri peste medie și o concentrare asupra unor servicii medicale mai puțin consumatoare de medicamente și materiale sanitare, rezultatul se vede în creșterea numărului de pacienți internați în spitale private (cu aproximativ de cinci ori mai mare din 2006 în 2013). Trebuie să avem în vedere că sectorul privat de servicii medicale este mult mai dezvoltat în București decât în restul României (zonele rurale sunt dezavantajate din

punct de vedere al nivelului serviciilor), precum și că în clinicile și spitalele de specialitate din țară există o lipsă acută de specialități cu prioritate ridicată precum chirurgie generală, cardiologie, oncologie, chirurgie oncologică, servicii de urgență (trebuie menționat că din 2013 un număr mic de spitale de specialitate se concentrează pe unul sau mai multe din aceste servicii prioritare, în special în București).

În 2015, Ministerul Sănătății și CNAS au făcut câteva demersuri în sensul reformării serviciilor medicale, adoptând următoarele măsuri: o actualizare a listei de medicamente compensate (au fost adăugate 35 de medicamente pentru boli rare și cronice), o majorare cu 25% a veniturilor pentru angajații din sistemul public de sănătate (din noiembrie 2015) și introducerea cardului obligatoriu de sănătate pentru fiecare cetățean asigurat (din mai 2015). Acestea sunt exemple care completează o imagine extrem de generală a sistemului medical din România, unde bugetul de stat finanțează investițiile în spitale, CNAS debitează serviciile medicale și medicamentele, iar autoritățile locale acoperă cheltuielile de întreținere și reparație a spitalelor care au fost trecute sub responsabilitatea lor în urma reformei de descentralizare.

În aceeași direcție cu inovarea medicală generală și progresele tehnologice care au condus la o utilizare crescută a tratamentului ambulatoriu – chirurgie minoră, proceduri și tratament realizat într-un timp mai scurt, sau tratamentul pentru pacienții spitalizați – **această tendință, cu efecte bugetare benefice pentru public, ar fi mutarea unui număr mai mare de pacienți dintr-un centru spitalicesc într-un centru cu tratament ambulatoriu.** În plus, o reducere a timpului de internare, care reprezintă un indicator cheie de performanță pentru spitalele de boli acute, va avea drept rezultat costuri reduse de îngrijire medicală. Mai mult, în plus față de trecerea la tratamentul ambulatoriu, România ar trebui să aibă în vedere un program coerent de prevenție care să încurajeze diagnosticarea timpurie și un stil de viață sănătos în rândul cetățenilor, reducând astfel povara unui tratament pe termen lung.

Acestea sunt aspecte care ar trebui corelate cu o analiză a arieratelor din sistemul public de sănătate, având în vedere că pe măsură ce competiția dintre spitalele publice și cele private pentru finanțare de la CNAS va deveni mai evidentă, piața asigurărilor de sănătate private (care este încă slabă în acest moment) va cunoaște o dezvoltare mai mare, iar sectorul public de sănătate va rămâne în continuare subfinanțat.

În ansamblu, România trebuie în continuare să facă schimbări importante în sistemul medical pentru a se asigura că pune bazele unei bune productivități pentru cetățenii ei. Toate componentele reformei subliniate mai sus ar trebui văzute din perspectiva productivității și a costului unui sistem ineficient de sănătate pentru afaceri atât în termeni de productivitate, cât și absenteeism. **Este esențial ca sectorul românesc al serviciilor medicale să nu mai fie perceput ca o "gaură neagră" pentru banii publici, ci să devină un contribuabil recunoscut la creșterea economică.** Sănătatea este o valoare în sine și, de asemenea, o condiție preliminară pentru prosperitatea economică. Pentru a crea bunăstare, o societate are nevoie de sănătate. Nu putem vorbi despre un mediu de afaceri sănătos în lipsa unei comunități sănătoase. Într-adevăr, oamenii sănătoși sunt mai activi, mai productivi și contribuie într-o mai mare măsură la dezvoltarea economiei și societății. Mai mult, sectorul medical are un mare potențial de a crea noi locuri de muncă și a reduce șomajul.

Rezumat

În urma analizei resurselor umane din România, au reieșit patru domenii forte: eficiența - paturi de spital pe medic, procentajul de studenți care învață 2 sau mai multe limbi, accidentele la locul de muncă și oameni cu boli trenante sau probleme de sănătate. O tendință îngrijorătoare poate fi observată la sistemul medical atunci când se compară indicatorii de eficiență din anii 2013 și 2011. Cheltuielile cu serviciile medicale pe cap de locuitor și numărul de medici la 1000 de locuitori sunt indicatori care caracterizează România ca având un dezavantaj competitiv, în timp ce aceștia arătau o performanță bună în 2011.

Recomandări de politici publice

- Elaborarea și aplicarea unui cadru politic coerent pentru a susține nivelul de trai al României și creșterea demografică în contextul îmbătrânirii populației și al impactului acestui fenomen asupra economiei reale și sustenabilității sale financiare.
- Oferirea de stimulente pentru a reține în țară specialiștii cu înaltă calificare și pentru a inversa exodul de inteligență, urmând modelul pozitiv din sectorul IT.
- Reforma sistemului medical este stringentă – atât din perspectiva retenției medicilor specialiști cât și nevoii de a crește eficiența investițiilor publice și a crea cadrul pentru investiții private.
- Creșterea cheltuielilor alocate C&D de către Guvern și sectorul privat și adoptarea unor politici eficiente, dedicate, care să urmărească îmbunătățirea capacității inovative a țării.
- Îmbunătățirea calității pieței muncii prin:
 1. Creșterea nivelului de educație a forței de muncă active (de ex., e-Learning, învățare pe tot parcursul vieții).
 2. Creșterea calității sistemului educațional, inclusiv în licee, școli profesionale și pentru studiile superioare (masterat și doctorat) pentru a satisface nevoile pieței.
 3. Consolidarea legăturilor dintre universități, centre de cercetare și companii prin adaptarea programei școlare și a obiectivelor de cercetare la cerințele sectorului privat.
 4. Facilitarea accesului tinerilor pe piața muncii prin măsuri integrate, inclusiv îndrumare, consiliere, stagii de practică și ucenicie.
 5. Promovarea unei implicări mai intense a specialiștilor cu experiență ridicată, inclusiv a celor pensionați.

Resurse umane Forța de muncă	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Productivitate pe oră lucrată ca % din PIB, 2013	32.1	39.9	1.2	4.9	0.2	13.1	0.4	11.5	0.4	10.6	0.3	5.6	0.2	13.20	0.41
Forța de muncă - Tehnologie înaltă și medie (% din total forță de muncă), 2013	5.6	5.8	1.0	3.8	0.7	10.8	1.9	8.5	1.5	5.0	0.9	4.8	0.9	9.80	1.75
Forța de muncă - Ore de lucru pe angajat pe an, 2012	1,736	1,751	1.0	1,723	1.0	1,749	1.0	1,780	1.0	1,685	1.0	1,850	1.1	1,705	0.98
Forța de muncă - % 15-64 cu educație universitară, 2014	72.6	79.7	1.1	77.4	1.1	87.6	1.2	78.0	1.1	84.5	1.2	68.8	0.9	84.80	1.17
Subtotal Resurse umane – Forța de muncă			4.4		2.9		4.6		4.0		3.4		3.0		4.3
Subpunctaj Resurse umane – Forța de muncă			1.1		0.7		1.1		1.0		0.8		0.8		1.1

Resurse umane Educație	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Educație - Cunoașterea limbii engleze, Punctaje TOEFL, 2014	85.5	100.0	1.2	88.0	1.0	91.0	1.1	91.0	1.1	90.0	1.1	90.0	1.1	N/A	N/A
Educație - % Studenți care învață 2 sau mai multe limbi, 2012	50.6	74.2	1.5	74.3	1.5	98.8	2.0	45.3	0.9	70.1	1.4	98.4	1.9	99.0	2.0
Educație - % PIB cheltuit pentru educație, 2011	5.3	5.8	1.1	3.8	0.7	4.5	0.9	4.7	0.9	4.9	0.9	3.1	0.6	4.1	0.8
Educație - Absolvenți științe/matematică/tehnologie, 2012	22.8	25.6	1.1	20.1	0.9	22.3	1.0	N/A	N/A	16.9	0.7	24.8	1.1	20.6	0.9
Educație - Raport studenți/profesor (ISCED 1-3), 2012	11.9	10.1	1.2	13.9	0.9	13.2	0.9	11.3	1.1	10.7	1.1	15.4	0.8	14.1	0.8
Educație - Învățare pe tot parcursul vieții, 2014	10.7	14.2	1.3	1.8	0.2	9.3	0.9	3.2	0.3	4.0	0.4	1.5	0.1	3.0	0.3
Educație - Punctaj pentru citit, 2012	510.7	490.0	1.0	436.0	0.9	493.0	1.0	488.0	1.0	518.0	1.0	438.0	0.9	471.0	0.9
Educație - Punctaj pentru matematică, 2012	513.4	506.0	1.0	439.0	0.9	499.0	1.0	477.0	0.9	518.0	1.0	445.0	0.9	482.0	0.9
Educație - Punctaj pentru științe, 2012	516.1	506.0	1.0	446.0	0.9	508.0	1.0	494.0	1.0	526.0	1.0	439.0	0.9	471.0	0.9
Subtotal Resurse umane - Educație			10.3		7.7		9.5		7.1		8.6		8.2		7.5
Subpunctaj Resurse umane - Educație			1.1		0.9		1.1		0.9		1.0		0.9		0.9

Resurse umane Comercializare, C&D	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Cereri pentru brevet de către nerezidenți la un milion de locuitori 2013	57.9	28.8	0.5	2.1	0.0	9.2	0.2	6.7	0.1	4.5	0.1	2.7	0.05	2.6	0.0
Comercializare - brevete de înaltă tehnologie la un milion de locuitori, 2012	7.8	10.2	1.3	0.2	0.0	0.6	0.1	1.6	0.2	1.1	0.1	0.2	0.03	0.6	0.1
Cereri pentru brevet la Oficiul European de Brevete, 2012	1,963.7	1,804.3	0.9	22.2	0.0	188.0	0.1	198.4	0.1	469.4	0.2	55.9	0.03	53.2	0.0
Cheltuieli brute pentru C&D % GDP, 2013	2.0	2.8	1.4	0.7	0.3	1.9	1.0	1.4	0.7	0.9	0.4	0.39	0.19	0.8	0.4
Cheltuieli C&D pe cercetător, mii de euro, 2013	119.6	227.3	1.9	21.7	0.2	83.0	0.7	56.4	0.5	48.6	0.4	29.8	0.25	41.5	0.3
Finanțare de la Guvern pentru C&D ca % din totalul cheltuielilor generale ale Guvernului, 2013	1.4	1.6	1.1	0.7	0.5	1.6	1.1	1.3	1.0	0.9	0.6	0.6	0.42	1.0	0.7
Subtotal Resurse umane - Comercializare, C&D			7.1		1.0		3.1		2.6		1.9		1.0		1.6
Subpunctaj Resurse umane - Comercializare, C&D			1.2		0.2		0.5		0.4		0.3		0.2		0.3

Resurse umane Servicii medicale	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Servicii medicale - Calitate - ani sănătoși ca % din speranța de viață, media pt. femei și bărbați, 2013	0.9	0.9	1.0	0.9	1.0	0.9	1.0	0.9	1.0	0.9	1.0	0.9	1.03	0.9	1.0
Servicii medicale - Calitate - nevoi medicale nesatisfăcute (cheltuieli prea mari, listă de așteptare), 2013	3.6	0.4	9.0	8.9	0.4	1.0	3.6	2.4	1.5	8.8	0.4	10.4	0.35	1.9	1.9
Calitatea serviciilor medicale - accidente la locul de muncă la 100.000 de locuitori, 2012	17.5	668.1	0.0	24.2	0.7	342.7	0.1	168.5	0.1	175.1	0.1	14.4	1.21	138.2	0.1
Servicii medicale - Calitate - oameni cu boli trenante sau probleme de sănătate % din populație, 2013	32.5	34.5	0.9	19.1	1.7	31.5	1.0	37.0	0.9	34.1	1.0	19.7	1.65	30.7	1.1
Servicii medicale - Eficiența - cheltuieli cu serviciile medicale pe cap de locuitor, Euro, 2013	2,659.7	4,174.8	1.6	426.9	0.2	1,051.6	0.4	812.1	0.3	688.4	0.3	387.5	0.15	1,118.5	0.4
Servicii medicale - Eficiența - medici la 1000 de locuitori, 2011	3.5	4.8	1.4	3.9	1.1	3.6	1.0	3.0	0.8	2.2	0.6	2.4	0.67	n.a	n.a
Servicii medicale - Eficiența - paturi de spital la 1000 de locuitori, 2011	5.4	7.6	1.4	6.4	1.2	6.8	1.3	7.2	1.3	6.5	1.2	6.1	1.14	6.0	1.1
Servicii medicale - Eficiența - paturi de spital la un medic, 2011	1.5	1.6	1.0	1.7	0.9	1.9	0.8	2.4	0.6	3.0	0.5	2.6	0.59	n.a	n.a
Subtotal Resurse umane - Servicii medicale			16		7		9		7		5		7		6
Subpunctaj Resurse umane - Servicii medicale			2.0		0.9		1.1		0.8		0.6		0.8		0.9

Resurse umane	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovacia
Punctaj general	1.4	0.7	1.0	0.8	0.7	0.7	0.8

Evaluarea volatilității

Avantaje
(punctaj de 1,15 sau mai mult)

Neutru
(punctaj între 0,85 și 1,15)

Dezavantaje
(punctaj sub 0,85)

Evaluarea tendinței	Număr	Detalii
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri	1	Forța de muncă - Tehnologie înaltă și medie (% din totalul forței de muncă)
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE	5	Productivitatea pe oră lucrată ca % din PIB; Cereri de brevete depuse de nerezidenți la un milion de locuitori; Comercializare - Brevet pentru înaltă tehnologie la milion locuitori; Cereri de brevete depuse la Oficiul European de Brevete; Cheltuieli pentru C&D pe cercetător
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE	8	% din PIB cheltuite pentru educație; Calitate - nevoi medicale nesatisfăcute; Cheltuieli pentru C&D ca % din total cheltuieli guvernamentale; Educație - Raport student/profesor; Învățarea pe întreaga durată a vieții; Eficiență - cheltuieli cu serviciile medicale pe cap de locuitor
Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv	1	Calitatea serviciilor medicale - accidente la locul de muncă la 100.000 de locuitori
Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp	12	Forța de muncă - Ore de lucru pe angajat; % din studenți care învață 2 sau mai multe limbi, Fluență în limba engleză, Punctaj TOEFL; Absolvenți în științe/matematică/tehnologie; Punctaj la citit; Punctaj la matematică; Punctaj la științe; Calitate - ani sănătoși ca % din speranța de viață; Calitate - oameni cu boli care trenează sau au probleme de sănătate ca % din populație; Forța de muncă - % 15-64 cu studii universitare, 2014; Eficiență - paturi de spital la 1000 de locuitori;

Politica fiscală și monetară

2 0 5

Deși se recunosc virtuțile acordurilor cu instituțiile internaționale pentru stabilitatea finanțelor publice, politica bugetară ar trebui să sporească calitatea cheltuielilor publice, în special prin prioritizarea cheltuielilor de investiții publice pe baza analizei cost-beneficiu. În acest capitol se analizează indicatori selectați din domeniile de guvernare/financiar și fiscal/monetar.

Având în vedere contextul macroeconomic favorabil din ultimii ani, deficitul bugetar ca pondere în PIB a scăzut de la 5,4% în 2011 la 1,4% în 2014, în timp ce datoria publică a crescut de la 34% în 2011 la 40% conform datelor din 2014. Împreună cu un deficit bugetar estimat la aproximativ 1,2% din PIB pentru 2015 (ținta estimată fiind de 1,86%), acești indicatori plasează România confortabil din perspectiva mediei UE. Acești indicatori însă nu reflectă nici noul Cod Fiscal adoptat (aprobat la 24 iunie 2015), nici angajamentele deja asumate de România față de organismele UE sau alte organisme internaționale. De asemenea, aceștia trebuie luați în considerare în contextul în care autoritățile nu au reușit să implementeze marile proiecte legate de cheltuielile de capital, în special în vremuri de criză. În analiza nivelurilor de deficit bugetar, trebuie să se ia în considerare calitatea nevoilor care trebuie acoperite din cheltuieli publice. **Continuarea acestei tendințe de realizare a unor investiții reduse în infrastructura fizică ar însemna că o creștere economică sustenabilă va fi dificil de realizat, în condițiile în care un consum privat robust nu poate reprezenta o sursă sustenabilă de dezvoltare economică.**

În plus, în ceea ce privește noul Cod Fiscal, reducerea taxelor urmează să aibă un impact semnificativ asupra deficitului bugetar în anii următori. Potrivit opiniei Consiliului Fiscal, impactul estimat al reformei fiscale se ridică la aproximativ 2% din PIB în 2016. Reforma fiscală a urmărit, într-o mare proporție, măsuri menite să stimuleze consumul (ca de exemplu, reducerea impozitelor indirecte, precum TVA sau accizele).

Referitor la angajamentele deja asumate de România față de organismele UE, cel mai restrictiv este MTO-ul care stabilește o țintă pentru deficitul structural de 1% din PIB. Un alt criteriu, cunoscut sub denumirea de criteriul de la Maastricht, stabilește nivelul maxim de deficit fiscal la 3% din PIB. În acest context, trebuie observată reacția investitorilor la așteptata creștere a deficitului fiscal care s-ar putea traduce în costuri de finanțare mai mari (care sunt deja mai mari decât media UE).

În consecință, politica monetară ar trebui să analizeze foarte atent efectul estimat pe care creșterea așteptată a cererii (decurgând din reforma fiscală care stimulează consumul) o va avea asupra prețurilor de consum. Pe termen scurt, se așteaptă ca prețurile de consum să arate o tendință de diminuare ca rezultat al reducerii cotei de TVA și a accizelor.

Recomandări de politici publice

- Asigurarea unei coerențe a reformei fiscale deja adoptate și identificarea soluțiilor pentru gestionarea deficitului fiscal, atât cel real cât și cel structural, prin:
 - Îmbunătățirea structurii și eficienței cheltuielilor guvernamentale;
 - Îmbunătățirea ratei de colectare/reducerea fraudei fiscale.
- Realizarea unei politici monetare care să analizeze foarte atent efectul estimat pe care reforma fiscală îl va avea asupra prețurilor de consum.
- Efectuarea unei reforme semnificative a administrației fiscale, modernizarea și simplificarea colectării taxelor, reducerea evaziunii fiscale și a poverii formalităților care trebuie respectate de contribuabili. Finalizarea reformei administrației fiscale și stabilirea unui sistem eficient de colectare a veniturilor publice, care să stimuleze dezvoltarea sectorului privat.
- Stimularea în continuare a creditelor în moneda locală și dezvoltarea unei piețe a datoriilor în moneda locală. Stimularea unui comportament de economisire pe termen lung de către populație prin încurajarea participării la fonduri private de pensii, planuri private de asigurări de sănătate, stimularea activității băncilor de economii și credite.
- Recunoașterea și dezvoltarea piețelor de capital ca o sursă alternativă importantă de capital pentru împrumutătorii atât privați cât și publici. Dezvoltarea unor piețe de capital locale puternice și lichide va asigura finanțarea atât de necesară pentru investiții private și publice și va reduce dependența economiei de finanțarea bancară.

Statistice finanțelor Guvernului	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Datoria brută a Guvernului ca % din PIB, 2014	86.8	84.2	1.0	27.0	3.2	42.7	2.0	76.2	1.1	50.4	1.7	39.9	2.2	53.5	1.6
Deficitul/surplusul guvernamental ca % din PIB, 2014	-3.0	-2.7	1.1	-5.8	0.5	-1.9	1.6	-2.5	1.2	-3.3	0.9	-1.4	2.1	-3	1.1

Politica fiscală și monetară	EU	Austria		Bulgaria		Republica Cehă		Ungaria		Polonia		România		Slovacia	
	media	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)	rezultat	punctaj (raport UE)
Randamentul obligațiunilor guvernamentale pe termen lung, septembrie 2014	1.5	0.8	1.9	3.0	0.5	0.7	2.2	3.6	0.4	2.6	0.6	3.7	0.4	1.2	1.2
Indicele privind informarea în legătură cu creditele, 2014	8.0	7.0	0.9	0.0	0.0	4.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	5.0	0.6	0.0	0.0
HICP/Indici armonizați ai prețurilor de consum, 12/2014,(2005=100)	120.8	121.4	1.0	142.0	0.9	122.2	1.0	143.1	0.8	124.8	1.0	154.4	0.8	122.4	1.0

Politica fiscală și monetară	Austria	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia	România	Slovacia
Punctaj general	1.2	1.0	1.5	0.7	0.8	1.2	1.0

Evaluarea volatilității

Avantaje
(punctaj de 1, 15 sau mai mult)

Neutru
(punctaj între 0,85 și 1,15)

Dezavantaje
(punctaj sub 0,85)

Evaluarea tendinței	Număr	Detalii
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, dar care între timp au devenit un avantaj competitiv sau au rămas neutri	0	-
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar între timp au arătat o performanță mai bună decât media UE	1	Randamentul obligațiunilor guvernamentale pe termen lung
Indicatori care au reprezentat un dezavantaj competitiv în 2011, continuă să fie astfel, dar au arătat între timp o performanță mai slabă decât media UE	2	Indici armonizați ai prețurilor de consum, Indicele privind informarea în legătură cu creditele
Indicatori grupați ca un avantaj competitiv sau neutri în 2011, dar care între timp au devenit un dezavantaj competitiv	0	-
Indicatori care au reprezentat un avantaj competitiv sau au fost neutri în 2011 și care nu s-au schimbat între timp	2	Datoria brută a Guvernului ca % din PIB, 2014; Deficitul/surplusul Guvernului ca % din PIB, 2014

Cadrul legislativ

Dreptul muncii

Legislația muncii din România este guvernată de un Cod al Muncii cuprinzător, care oferă un cadrul legal fundamental și reglementează în general relațiile de muncă, în timp ce anumite aspecte legate de muncă sunt reglementate prin legi speciale (ca de exemplu, Legea Dialogului Social nr. 62/2011).

În mod tradițional, legislația muncii a fost percepută ca favorizându-i în mod excesiv pe angajați, iar în 2011, în încercarea de a susține piața muncii și a oferi un grad mai ridicat de flexibilitate angajatorilor, au fost adoptate amendamente importante. Printre altele, amendamentele aduse în 2011 la Codul Muncii au pus accent pe performanțe, prin extinderea perioadelor de probă și a preavizelor în cazul demisiei și concedierii, și a urmărit stimularea contractelor de muncă pe perioadă determinată, a angajării temporare și a altor forme de muncă mai flexibile.

Cu toate acestea, concedierea angajaților continuă să fie greu de realizat întrucât se poate efectua numai în baza anumitor motive statutare de concediere, care sunt considerate restrictive, precum și cu respectarea unor formalități complexe. De exemplu, perioada obligatorie de preaviz în cazul rezilierii unui contract de muncă trebuie să fie de minim 20 de zile lucrătoare.

Însă, legislația română nu prevede o valoare minimă a plăților compensatorii datorate angajaților concediați, având în vedere că asemenea plăți compensatorii fac de obicei obiectul unor negocieri fie individuale, fie colective între părți.

Angajații pot fi ținuți răspunzători pentru pagubele cauzate angajatorului lor, dar valoarea pagubelor este limitată la un prag maxim prevăzut în Codul Muncii (de 5 ori salariul minim brut lunar aplicabilul la nivel național și aprobat prin decizia Guvernului, în prezent în valoare de 1.050 RON, aproximativ 230 EUR). Sume suplimentare care depășesc pragul legal pot fi solicitate prin hotărâre judecătorească.

Legislația română reglementează angajarea cu jumătate de normă și lucrul la domiciliu, dar nu specifică în mod expres angajarea în funcție de necesități (on-call employment) și împărțirea postului, care nu sunt uzuale și trebuie implementate indirect, prin folosirea altor concepte (implementarea programelor de lucru variabile, contracte cu jumătate de normă, în general cu colaborarea angajatului).

În cazul în care, în urma unei dispute în instanță privind valabilitatea rezilierii unui contract de muncă, instanța decide că o astfel de reziliere a fost nulă, angajatul este

reintegrat și contractul său este considerat valabil în mod retroactiv, angajatul având dreptul la salariul său cuvenit pentru perioada cuprinsă între rezilierea ilegală a contractului și reintegrarea sa.

Legea Dialogului Social nr. 62/2011 a fost adoptată în mai 2011, unificând cadrul legal aplicabil sindicatelor și organizațiilor patronale. Contractele colective de muncă pot fi încheiate numai la nivel de industrie, grup de companii și companie și sunt aplicabile numai părților care au negociat și au semnat astfel de contracte.

Întrucât angajarea cetățenilor UE a devenit mai ușor de realizat odată cu aderarea României la UE, procedura care trebuie urmată pentru transferul/angajarea persoanelor care nu provin din UE și care au nevoie de permise de muncă și de ședere, este în prezent complexă și îndelungată. Pentru proiectele pe termen scurt este aproape nerealistă utilizarea muncitorilor din afara UE, deoarece obținerea permisului de muncă poate dura până la câteva luni.

Fiscalitate

Durata procedurilor judiciare a reprezentat întotdeauna o problemă în România. S-au adoptat anumite măsuri în acest sens: un Nou Cod de Procedură Civilă a intrat în vigoare în 2013. Cu toate acestea, România raportează o durată medie de 2-3 ani a procedurilor aferente contestațiilor împotriva unor decizii fiscale. Unul dintre drepturile esențiale ale contribuabilului în relația cu autoritățile fiscale este dreptul de a obține o declarație a motivelor pentru fiecare decizie materială impusă de autoritățile fiscale, ceea ce este deja aplicabil în România.

Un alt element fundamental al unui sistem fiscal corect este reprezentat de efectul suspensiv al unei contestații împotriva deciziilor emise de autoritățile fiscale. În România, o contestație nu are efect suspensiv, indiferent dacă este o contestație administrativă împotriva unui departament din cadrul autorităților fiscale sau o contestație în instanță. Acest lucru favorizează autoritățile fiscale, care pot colecta taxele de la contribuabili și rambursa plățile în exces numai în baza unei hotărâri judecătorești. În România, principiul in dubio contra fiscum (= când legislația nu este clară, aceasta ar trebui interpretată în beneficiul contribuabilului) a fost doar recent introdusă în legislația fiscală în urma reformei Codului Fiscal și Codului de Procedură Fiscală. Acest principiu este reglementat la articolul 13 (6) din Codul de Procedură Fiscală care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2016. Sperăm că acest amendament va reduce abuzurile împotriva contribuabililor și va reduce supremația inspectorilor fiscali.

Autoritățile fiscale pot emite reguli cu caracter obligatoriu în legătură cu anumite aspecte fiscale, pe care apoi toate oficiile fiscale vor fi obligate să le respecte. Un astfel de exemplu este ”soluția fiscală individuală anticipată” și se referă la operațiunile viitoare ale unui contribuabil. Este valabilă și obligatorie pentru autoritățile fiscale numai dacă contribuabilul respectă anumiți termeni și condiții.

Contribuabilul trebuie să își prezinte punctul de vedere cu privire la reglementările aplicabile unui anumit aspect și poate avea întâlniri prealabile cu autoritățile fiscale. În cazul în care contribuabilul nu este de acord cu conținutul unei reglementări, acesta poate notifica autoritățile fiscale, caz în care soluția nu va mai fi considerată obligatorie. Totuși, procedura este destul de complicată și îndelungată. Pentru a crește transparența, autoritățile fiscale ar trebui să publice, la fel ca și în alte state membre UE, un raport în care să se menționeze numărul de soluții fiscale obligatorii solicitate comparativ cu cele emise precum și acordurile de preț în avans.

Codul Fiscal reglementează principalele impozite directe și indirecte, aplicabile contribuabililor persoane fizice sau juridice.

România a introdus din 2005 un sistem de impozitare cu cotă unică, aceasta fiind în prezent de 16%. Sistemul fiscal al țării este favorabil angajaților cu salarii mai mari, deși rata contribuțiilor la asigurările sociale este destul de ridicată. În cazul unui salariu brut de 1.000 EUR, 2.000 EUR, 3.000 EUR, suma venitului net al angajatului/costurile angajatorului este de 701 EUR/1.229 EUR; 1.403 EUR/2.454 EUR; și respectiv 2.106 EUR/3.682 EUR. Baza de calcul pentru contribuțiile la asigurările sociale este limitată la cinci salarii brute lunare pe economie (limita maximă este de aproximativ 2.980 EUR/lună).

Nu există un ”punct unic de acces” integrat pentru plata tuturor impozitelor, asigurărilor sociale, pensiilor și asigurărilor de sănătate pentru angajați.

Din punct de vedere al impozitului pe profit, există anumite stimulente, deși nu sunt de natură fiscală, disponibile tuturor investitorilor din România, ca de exemplu: (i) devalorizarea accelerată, (ii) deduceri speciale pentru cheltuielile legate de activitățile de cercetare-dezvoltare și (iii) profitul reinvestit. În plus, începând din 2015 se pot acorda anumite facilități fiscale investitorilor persoane fizice ("business angels"), respectiv scutirea de la plata impozitului pe dividende în primii trei ani de investiții și scutirea de la plata impozitului pe câștigurile de capital dacă acțiunile sunt vândute după cel puțin 3 ani. În ceea ce privește impozitul pe venitul personal, venitul obținut de către angajații care lucrează în producerea de programe informatice este scutit de plata impozitului pe venit dacă sunt îndeplinite anumite condiții de către angajator și angajat. De asemenea, există anumite stimulente specifice,

dar cu o aplicabilitate limitată numai la anumite contribuții în cazul asigurărilor sociale, cum ar fi contribuțiile la fondul de șomaj (de ex., pentru angajatorii care angajează proaspeți absolvenți/persoane cu dizabilități/șomeri cu vârsta peste 45 ani/unici susținători de familie).

În ceea ce privește impozitarea indirectă, începând de la 1 ianuarie 2016 (data intrării în vigoare a noului Cod Fiscal), cota standard pentru TVA în România este de 20%. De asemenea, anumite tipuri de bunuri beneficiază de o cotă redusă, de ex., 9% pentru produse alimentare, cazare hotelieră etc. și 5% pentru reviste, ziare, bilete la cinema, locuințe pentru persoane căsătorite/necăsătorite în anumite condiții, proprietăți rezidențiale destinate a fi folosite drept cămine pentru pensionari etc.

Referitor la contribuabilii care trebuie să se înregistreze în scop de TVA și plătesc TVA în România, există un prag de 65.000 EUR (sau 220.000 RON) pentru scutirea micilor întreprinderi. Prin urmare, contribuabilii care nu furnizează bunuri/servicii pe durata unui an calendaristic în plus față de acest prag, nu sunt obligați să se înregistreze în scop de TVA și să calculeze TVA în România. Este, de asemenea, important de menționat că în general, pentru importul de bunuri în România, contribuabilii trebuie să plătească TVA aferent către autoritățile vamale și să deducă ulterior TVA-ul. Cu toate acestea, în cazul în care contribuabilii dețin un certificat de amânare de la plata TVA în vamă, nu sunt obligați să plătească TVA la importul bunurilor și vor aplica mecanismul de impozitare inversă. Certificatul de amânare de la plata TVA în vamă este acordat următorilor operatori economici: 1) operatori economici autorizați (AEO), 2) operatori care au obținut autorizație pentru procedura de vămuire la domiciliu sau 3) operatori care au importat bunuri în ultimele 12 luni precedente în valoare totală de cel puțin 100 milioane RON.

Demararea unei afaceri în România

Potrivit unor date recente prezentate în Raportul Doing Business al Băncii Mondiale, la nivel global România se clasează pe locul 37 din 189 economii analizate din perspectiva climatului favorabil demarării unei afaceri. În România se pot înființa mai multe tipuri de companii, respectiv: (i) societate cu răspundere limitată (SRL), (ii) societate pe acțiuni (SA), (iii) societate în nume colectiv (SNC), (iv) societate în comandită simplă (SCS), (v) societate în comandită pe acțiuni (SCA).

Printre alți indicatori cheie privind reglementările comerciale care dovedesc că România este un loc favorabil pentru a demara o afacere, i-am identificat pe următorii:

- (i) în principiu, acționarii își pot limita răspunderea față de terțe părți (de ex., creditorii societății) până la valoarea contribuției la capitalul social prin alegerea înființării unei societăți cu răspundere limitată sau a unei societăți pe acțiuni;
- (ii) o societate cu răspundere limitată poate fi înființată cu un capital social minim de 47 EUR;
- (iii) perioada de timp standard pentru înființarea unei societăți la registrul român competent (respectiv Registrul Comerțului) sau pentru înregistrarea diferitelor modificări societare (de ex., noi administratori, majorări/reduceri de capital social etc.) este de 3-5 zile lucrătoare de la data la care Registrul Comerțului stabilește că dosarul de înființare/constituire este complet;
- (iv) costurile (de ex. taxele la Registrul Comerțului) pentru înființarea unei societăți sunt oarecum reduse;
- (v) dacă toate condițiile au fost îndeplinite, procedura generală de autorizare pentru demararea unei activități comerciale în România se efectuează la Registrul Comerțului competent (de ex., respectarea cerințelor de sănătate, siguranță, mediu, protecția muncii, precum și a condițiilor sanitar-veterinare) și numai pentru anumite activități trebuie respectată o procedură specială de autorizare/licențiere (de ex., pentru activități nocive pentru mediu, activități bancare sau de asigurare, activități farmaceutice, anumite activități industriale etc.). În asemenea cazuri, solicitantul trebuie să se asigure că îndeplinește condițiile impuse de legea română pentru a obține toate autorizațiile sau licențele de la autoritățile competente după înființarea societății.

În plus, Directiva 2012/17/UE privind interconectarea registrelor centrale, ale comerțului și ale societăților a fost de curând transpusă în legislația națională. Astfel, Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC) va fi inclus în Sistemele de Interconectare a Registrelor Comerțului, asigurând acces liber la informațiile armonizate la nivelul Uniunii Europene privind companiile înregistrate în statele membre UE.

Concurența

Potrivit jurisprudenței actuale a Consiliului Concurenței, majoritatea fuziunilor notificate Consiliului au primit autorizări necondiționate.

Cadrul legal aplicabil în cazul autorizării fuziunilor a fost semnificativ modificat în august 2010 în vederea armonizării sale cu legislația UE, în urma aderării României la UE în 2007. Sunt disponibile proceduri simplificate; perioada de analiză după data depunerii notificării este de 45 de zile, cu condiția ca notificarea să fie considerată completă de către Consiliu și că nu mai sunt necesare clarificări/informații suplimentare.

Procedura standard, inclusiv o posibilă investigație lansată de Consiliu, poate dura de la câteva luni la câțiva ani (3-4 luni este media). Dacă autoritatea nu adoptă o decizie cu privire la fuziunea notificată în perioada de timp necesară, se consideră că autorizarea a fost acordată. Ordinele de vânzare a activelor sunt foarte rare.

Amenzile pentru ”gun-jumping” (implementarea unei fuziuni în absența autorizării de către Consiliu) ajung până la 10% din cifra de afaceri totală anuală pentru anul care precede sancțiunea.

Consultanța juridică în domeniul concurenței este permisă în România. Notificarea unei fuziuni este obligatorie dacă (1) cifra de afaceri totală generată la nivel mondial de întreprinderea respectivă atinge valoarea de 10 milioane de Euro, și (2) o cifra de afaceri de 4 milioane de Euro este generată în România de fiecare din cel puțin două din întreprinderile implicate într-o asemenea operațiune. Metoda de calcul a cifrei de afaceri este diferită pentru instituțiile financiare și societățile de leasing. În România, taxa pentru înregistrarea unei notificări este de 4.775 RON, aproximativ 1.080 EUR la un curs de schimb de 1EUR = 4,43RON.

Conform legislației române, sancțiunea penală pentru organizarea sau participarea într-un cartel este închisoarea pentru o perioadă cuprinsă între 6 luni și 3 ani sau o amendă și limitarea anumitor drepturi. Investigațiile în cazul încălcărilor grave ale regulilor concurenței pot include controale inopinate efectuate de Consiliul Concurenței pentru ridicarea documentelor și interogarea angajaților, fără o notificare prealabilă.

Insolvența

Legea română privind procedura insolvenței (Legea 85/2014) permite adoptarea metodei de ne-lichidare; prin urmare un debitor are opțiunea de a-și reorganiza activitățile sau a intra în faliment.

Deși teoretic reorganizarea reprezintă o posibilitate pentru debitor de a se redresa din insolvență, în practică, majoritatea dosarelor de insolvență devin dosare de faliment (90%). Principala cauză a ratei scăzute de succes a reorganizărilor este neîncrederea creditorilor în capacitatea debitorului de a se redresa.

Conform legii, nici creditorii garanțai și nici creditorii chirografari nu au un procent garantat din valoarea garanției colaterale, în principal datorită faptului că evaluări diferite pot avea rezultate diferite. În general, creditorii primesc sumele stabilite în planul de reorganizare sau sumele obținute din vânzarea activelor debitorului în funcție, printre altele, de valoarea de piață a activelor.

Creditorii garantați au o poziție privilegiată în ordinea distribuției sumelor din lichidare rezultate din vânzarea activelor ipotecate în beneficiul lor. Legea nu prevede limitarea valorii economice a garanției colaterale. Cu toate acestea, o astfel de limitare poate avea loc în cazul evaluării activelor debitorului supus procedurii de insolvență, efectuată conform standardelor internaționale de evaluare de către un evaluator numit de către administratorul judiciar/lichidator. De asemenea, astfel de limitare poate fi atrasă de deteriorarea condițiilor de piață aferente activului grevat cu sarcini. Creditorii nu își exercită în mod independent drepturile împotriva debitorului după data la care debitorul a fost declarat în stare de insolvență de către instanță. De asemenea, în urma inițierii procedurii de insolvență, de regulă, drepturile debitorului de auto-gestionare sunt semnificativ limitate, inclusiv dreptul de înstrăinare a activelor.

Deși limitarea dreptului debitorului de a-și înstrăina activele este menită să asigure protecția creditorilor față de alți creditori care doresc să își exercite în mod independent drepturile și să îl împiedice pe debitorul insolvent să își scadă în mod fraudulos valoarea proprietății sale, asemenea reguli sunt uneori excesiv aplicate de către administratorii judiciari/lichidatori, iar vânzarea activelor, care poate fi profitabilă pentru patrimoniul debitorului și pentru creditorii săi, devine foarte greu de realizat. Conform Legii nr. 85/2014, lichidarea patrimoniului debitorului este realizată de administratorul judiciar/lichidator sub controlul judecătorului și nu direct de către creditori. Cu toate acestea, creditorii sunt informați și pot decide asupra anumitor aspecte, inclusiv asupra metodei de vânzare (vânzare directă, licitație). În anumite cazuri, datorită formalizării excesive a procedurii de insolvență, restricțiile impuse asupra înstrăinării activelor pot, de asemenea, limita posibilitatea de a se obține cea mai ridicată valoare. Publicarea tuturor aspectelor semnificative ale procedurii de insolvență (de ex., decizii, citații etc.) se realizează prin Buletinul Procedurilor de Insolvență (www.buletinulinsolventei.ro).

Drepturi de proprietate intelectuală

Cu o istorie care începe în 1879, cadrul legislativ român privind proprietatea intelectuală se află într-o permanentă schimbare și o dezvoltare intensă. România este membră a Convenției de la Berna privind Drepturile de Autor și parte semnatară a Tratatului OMPI (WIPO) pentru Drepturi de Autor. În plus, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci face parte din sistemul integrat OHIM și PATLIB.

România este membru fondator al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (WIPO) și mai multe campanii antipiraterie software au fost inițiate în ultimii ani cu ajutorul forțelor de poliție. Tratatul de aderare la UE conține prevederi specifice care reafirmă angajamentul României de a respecta reglementările agreeate la nivel internațional în acest domeniu.

Legislația română conține reguli exprese aplicabile drepturilor de autor, mărcilor comerciale, brevetelor (inclusiv invențiilor la locul de muncă), modelelor de utilitate, indicațiilor geografice, proiectelor și modelelor industriale etc.

Referitor la drepturile de proprietate intelectuală (DPI), în jurisdicțiile de apel există complete specializate de judecatori care soluționează disputele care decurg din încălcarea anumitor drepturi de proprietate intelectuală - brevete, mărci înregistrate, denumiri geografice, proiecte industriale, topografia produselor semiconductoare, modele de utilități - ("drepturi industriale"), și judecatori unici în tribunalele de primă instanță. Tribunalul din București are jurisdicție exclusivă în emiterea hotărârilor în primă instanță cu privire la mărci comerciale și brevete, ținând cont de prevederile legale românești în acest sens. Legislația română privind proprietatea intelectuală este în general armonizată cu legislația UE. În plus, baza de date asupra mărcilor comerciale organizată de OSIM este complet inclusă în baza de date TMview aparținând OHIM precum și în baza de date ROMARIN aparținând WIPO. Îmbunătățiri pot fi aduse prin creșterea numărului de judecatori, procurori și investigatori specializați în domeniul proprietății intelectuale. Confiscarea bunurilor este posibilă pentru o perioadă stabilită prin hotărâre judecătorească. În acest interval de timp, nici o măsură ireversibilă nu poate fi adoptată fără aprobarea instanței. Eliberarea bunurilor confiscate se poate realiza prin depunerea unei sume. De asemenea, astfel de prevederi sunt incluse în Codul de Procedură Civilă și în Codul Civil.

IMM-urile nu sunt tratate diferit în comparație cu marile corporații. Totuși, atunci când se impune o amendă, la luarea deciziei, autoritatea/instanța are latitudinea de a lua în considerare mărimea unei întreprinderi.

Referitor la protecția brevetelor, trebuie ținut cont de faptul că începând din 2014 au fost emise reguli specifice care reglementează invențiile la locul de muncă. Obiectivele principale ale acestora au fost (a) de a oferi garanții suplimentare marilor investitori care realizează activități de cercetare și producție în România, (b) de a stimula activitățile inovative la nivel național prin stimulente oferite angajaților și (c) de a extinde aplicabilitatea invențiilor dezvoltate prin utilizarea resurselor angajatorului etc.

Mai mult, în 2015 România a devenit semnatară a Actului de la Geneva, parte a Acordului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice. Acest nou act internațional va permite, la intrarea sa în vigoare, înregistrarea și protejarea oricărei denumiri locale de origine și indicații geografice în toate țările care fac parte din ”Sistemul Lisabona”.

În România, furnizorii de servicii de Internet nu sunt în general răspunzători pentru publicarea, copierea sau diseminarea unui conținut ilegal de către utilizatorii de Internet; totuși, instanțele judecătorești pot impune anumite măsuri restrictive (d ex., blocarea conținutului anumitor site-uri).

Legislația României stabilește sancțiuni pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală cum ar fi sancțiunile administrative (amenzi, confiscarea, distrugerea produselor falsificate și a materialelor și echipamentelor folosite pentru falsificare și închiderea companiei), și răspunderea civilă și posibil penală. Hotărârile judecătorești interimare sunt reglementate și utilizate.

Jurisprudența instanțelor care audiază cazuri de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală este în general întemeiată. Există o colaborare transfrontalieră în domeniul aplicării drepturilor de proprietate intelectuală.

Achiziții publice

Achizițiile publice sunt în prezent strict reglementate în România și beneficiază de aproape un deceniu de practică conform legislației Uniunii Europene.

România este una dintre cele mai mari piețe de achiziții publice din Uniunea Europeană. Cadrul legislativ general al achizițiilor publice și concesiunilor este asigurat de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziții publice, a contractelor de concesiune de lucrări și contractelor de concesiune de servicii, cu modificările ulterioare (”Regulamentul Sectorului Public”). În timp ce ordonanța prevede principalele reguli pentru executarea acestor proceduri, există dispoziții importante în legislația secundară care sprijină autoritățile publice și entitățile private fie în organizarea, fie în participarea la licitații publice. Referitor la contractele de concesiune (servicii sau lucrări publice), Regulamentul Sectorului Public stabilește regulile aplicabile într-o secțiune distinctă a acestuia, în timp ce alte dispoziții legale și tehnice sunt prevăzute în hotărâri separate ale Guvernului.

Întreaga legislație internă are la bază principiile europene fundamentale de nediscriminare, tratament egal, transparentă, recunoaștere reciprocă, proporționalitate, utilizarea eficientă a fondurilor publice și responsabilitate și se concentrează pe identificarea celor mai adecvate procese de atribuire publică în vederea identificării și selectării investițiilor și partenerilor.

În plus, Guvernul român a adoptat măsurile necesare pentru eficientizarea licitațiilor publice, protejarea autorităților contractante, dar și a ofertanților împotriva posibilelor practici neconcurențiale sau a proceselor de atribuire netransparente. Mediul juridic relevant permite investitorilor să participe cu ușurință în procedurile de atribuire prin constituirea de consorții, asocieri în participațiune sau în calitate de subcontractori.

Cadrul legislativ relevant este în prezent în proces semnificativ de reformare, urmând ca în viitorul apropiat să fie implementat un nou pachet legislativ consolidat în sectorul achizițiilor publice (începând din aprilie 2016), care va transpune noile directive UE în materia achizițiilor publice. Guvernul român lucrează în prezent la implementarea unui sistem mai puțin birocratic, cu proceduri eficientizate, menite a asigura coordonate comerciale mai bune precum și un mediu competitiv. În mod deosebit, reforma este concentrată pe simplificarea procedurilor de atribuire, utilizarea strategică a politicilor de achiziții publice, introducerea unor noi aspecte privind protecția mediului și responsabilitatea socială, facilitarea participării companiilor mici la procedurile de atribuire, eliminarea corupției și înlăturarea presiunilor birocratice. În plus, o atenție deosebită este îndreptată asupra orientării noii legislații către obținerea de performanță comercială și competiție pe piața achizițiilor publice, în detrimentul concentrării pe supra-reglementarea sistemului.

În ceea ce privește cadrul instituțional, România are mai multe instituții cu responsabilități în sectorul achizițiilor publice ca de exemplu (i) Consiliul Național pentru Soluționarea Contestațiilor, un organism independent cu activitate administrativă și judiciară, al cărui principal rol este soluționarea contestațiilor depuse în timpul procesului de atribuire a contractelor de achiziție publică, (ii) Agenția Națională pentru Achiziții Publice, al cărui rol principal este dezvoltarea, promovarea și implementarea politicii de achiziții publice.

Organismele relevante de supraveghere responsabile pentru controlul fondurilor publice sunt Curtea de Conturi, a cărei activitate specifică în acest caz este realizarea auditului public extern, și Autoritatea de Audit care este responsabilă pentru gestionarea și implementarea fondurilor europene.

Sondaj în randul CEOs

În timp ce capitolele de mai sus prezintă o analiză statistică bazată pe date fundamentale care ne dau o imagine clară a profilului competitiv al României, cu avantajele și dezavantajele competitive ale țării și modul în care acestea au evoluat în ultimii 3 ani, acest capitol se concentrează asupra percepției directorilor executivi care conduc afaceri în România, un aspect la fel de important deoarece reprezintă modul în care datele fundamentale sunt traduse în practică și sunt percepute în opinia unui număr de 200 de lideri de afaceri.

La fel ca și în 2011, politica economică a Guvernului din perspectiva contribuției la creșterea economică este evaluată ca fiind slabă, cu un procent de 67% considerând că politica economică a Guvernului nu a contribuit sau chiar a împiedicat dezvoltarea economică a țării. Un procent de 95% din lideri sunt de părere că actuala politică economică trebuie schimbată pentru a susține nivele ridicate de creștere. Sondajul indică faptul că directorii executivi percep că slaba performanță a politicii economice este cauzată de dezacordul dintre partidele politice (79%) și utilizarea fiscalității ca un instrument politic mai degrabă decât ca pe unul economic (87%). Încrederea liderilor în Guvern este redusă, cu un procent de 97% care vede corupția ca un element care influențează elaborarea politicilor de către Guvern, iar 61% declară că această corupție a mutat obiectivul proceselor de elaborare a politicilor de la crearea unui mediu corect și echitabil la protejarea unui grup restrâns de interese speciale.

Guvernul continuă să primească punctaje slabe în diferitele domenii de politică economică, însă, cu excepția sectorului privind dezvoltarea infrastructurii, aceste punctaje sunt totuși peste cele acordate de directorii executivi într-un sondaj similar realizat în 2011. Pe o scară de la 1 (insuficient) la 5 (superior), Guvernul a primit un punctaj mediu de 2,33 pentru cadrul legal, 1,61 pentru administrația publică, 1,39 pentru infrastructura fizică, 2,71 pentru resurse umane și 3,12 pentru politica monetară. Acest clasament corespunde în general indicatorilor statistici analizați anterior, ceea ce indică faptul că România are nevoie de îmbunătățiri considerabile în aproape toate aceste domenii, doar politica monetară fiind evaluată ușor peste medie.

Punctajul scăzut acordat cadrului legal se explică în mare prin percepția că legile române sunt incoerente și neclare (83%) și sunt mult mai restrictive pentru concurență comparativ cu legile UE (37%). 56% dintre directorii executivi consideră că legile și regulamentele din România sunt mai puțin atractive pentru mediul

antreprenorial decât în alte țări UE, cu un procent de 38% considerând că acestea sunt aproximativ media pentru o țară UE și numai 6% declarându-le atractive pentru mediul antreprenorial și mai bune decât în majoritatea țărilor UE.

Administrația publică a primit o evaluare slabă sau sub medie comparativ cu alte țări UE din partea unui procent de 94% din directorii executivi, dintre care 54% sunt de părere că 30% sau mai mult din bugetul public este risipit printr-o gestionare inefficientă, ineficace sau coruptă a autorităților și programelor guvernamentale, în timp ce 75% consideră că performanța funcționarilor publici nu este monitorizată și gestionată în mod adecvat.

Disponibilitatea resurselor umane calificate de pe piața muncii din România este apreciată de directorii executivi care au participat la sondaj. Pe o scară de la 1 (cel mai slab) la 5 (cel mai bun), directorii executivi au evaluat forța de muncă calificată la o medie de 3,45 și au acordat un punctaj de 4,08 pentru competențe lingvistice, 3,14 pentru servicii profesionale și administrative, 3,47 pentru studii în finanțe, 3,33 pentru marketing și vânzări, 3,72 pentru studii avansate în matematică și științe și 2,78 pentru management cu experiență internațională. Forța de muncă este descrisă ca fiind peste medie în educație și creativitate și ușor sub medie în auto-motivare, disciplină, responsabilitate și luarea deciziilor. Resursele umane au fost percepute de către lideri drept unul din punctele forte ale României în sondajul din 2011 și tot așa sunt percepute și în prezent.

În ciuda slabei evaluări în sectoare cheie ale politicii, 88% dintre directorii executivi au declarat că investițiile lor în România răspund sau le depășesc așteptările, 100% dintre directorii executivi ai companiilor cu o cifră de afaceri locală de 200 milioane de Euro sau mai mult declarând acest lucru. Potrivit sondajului, perspectiva din punct de vedere al investițiilor în România este pozitivă, cu 46% dintre directori declarând că investițiile companiei lor în România vor crește, în timp ce 49% menționează că acestea vor rămâne la același nivel. Aceste planuri se traduc în așteptări similare în privința numărului de angajați. Perspectivele pentru România rămân, în opinia participanților la sondaj, pozitive, cu un procent de 75% dintre aceștia susținând că România oferă o serie sau numeroase oportunități de afaceri.

Rezumatul răspunsurilor

Principalele întrebări Încrederea în afaceri

În următorii cinci ani, investiția dvs. de capital în România

	2014	2011
Va rămâne în principal aceeași?	49.3%	38.4%
Va crește cu 50% sau mai mult?	20.5%	22.2%
Va crește cu până la 50%?	25.3%	35.8%
Va scădea cu până la 50%?	0.7%	3.2%
Va scădea cu 50% sau mai mult?	2.1%	0.5%
Va ajunge la zero?	3.4%	1.1%

În următorii cinci ani, numărul dvs. mediu de angajați în România

	2014	2011
Va rămâne în principal același	39.7%	30.6%
Va crește cu 50% sau mai mult?	19.2%	21.5%
Va crește cu până la 50%?	34.2%	42.5%
Va scădea cu până la 50%?	4.8%	5.9%
Va scădea cu 50% sau mai mult?	0.0%	0.0%
Va ajunge la zero?	2.1%	0.0%

Vă rugăm să indicați ponderea factorilor care stau la baza deciziilor dvs. de a crește sau reduce investițiile și angajările în România în următorii cinci ani

	2014	2011
Cererea globală sau regională (externă) pentru produsul sau serviciile dvs.	43.4%	27%
Cererea locală pentru produsul sau serviciile dvs.	63.2%	63.8%
Schimbările competitive din domeniul dvs.	44.2%	35.7%
Mediul de afaceri local	49.4%	48.1%

Investiția făcută de compania dvs. în România este considerată la nivel intern drept

	2014	2011
Un succes răsunător?	7.5%	1.6%
Peste așteptări?	17.8%	19.9%
Răspunde așteptărilor?	62.3%	61.8%
Sub așteptări?	11.0%	17.2%
O eroare?	1.4%	0.0%

Dacă dvs. personal ați dori să urmăriți o altă oportunitate, credeți că piața locală

	2014	2011
Oferă numeroase posibilități pentru oportunități manageriale și antreprenoriale similare?	17.1%	19.9%
Oferă unele posibilități pentru oportunități manageriale și antreprenoriale similare?	58.2%	65.1%
Este lipsită de posibilități reale pentru oportunități manageriale și antreprenoriale similare?	24.7%	15.1%

În comparație cu alte țări europene, pe o scală de la 1 (cea mai slabă) la 10 (cea mai bună), cum ați aprecia performanța Guvernului în următoarele domenii de politică economică?

	2014	2011
Cadrul legal	4.66	3.83
Administrație publică	3.22	3.08
Infrastructura fizică	2.78	2.95
Resurse umane	5.42	4.09
Politica monetară	6.24	4.54

În comparație cu alte țări europene, pe o scală de la 1 (cea mai slabă) la 10 (cea mai bună), cum ați aprecia performanța Guvernului în următoarele domenii de politică economică?

	2014	2011
Înființarea companiilor	6.65	5.38
Concurența	6.26	5.19
Proprietatea intelectuală	6.10	5.23
Drepturile consumatorilor	6.22	5.46
Relații contractuale	6.05	5.30
Relații de muncă	6.22	5.50
Răspunderea pentru produs	5.95	5.34
Protecția mediului	5.14	4.53

În comparație cu alte țări europene, pe o scală de la 1 (cea mai slabă) la 10 (cea mai bună), cum ați aprecia administrația publică a României (ministere, agenții, instanțe, județe, municipități)?

	2014	2011
Punctaj mediu	3.42	3.19

Pe o scală de la 1 (cea mai slabă) la 10 (cea mai bună) cum ați aprecia disponibilitatea următoarelor categorii de oameni?

	2014	2011
Forța de muncă calificată	6.9	6.09
Competențe lingvistice	8.16	7.33
Servicii profesionale și administrative	6.28	5.99
Studii în finanțe	6.94	6.70
Marketing & vânzări	6.66	6.76
Studii avansate în matematică și științe	7.44	6.95
Experiență internațională în management	5.56	5.37

Pe o scală de la 1 (cea mai slabă) la 10 (cea mai bună) cum ați aprecia următoarele calități ale forței de muncă?

	2014	2011
Educație	6.7	6.21
Creativitate	7.08	6.44
Automotivare	5.98	5.50
Disciplină	5.3	5.08
Responsabilitate	5.46	5.36
Adoptarea deciziilor	5.58	5.28

Secțiunea dedicată României Sumarul întrebărilor deschise

Avantaje competitive

- Resurse umane – talentate, cu înaltă calificare, educate și cu costuri reduse comparativ cu alte piețe UE (declarate a fi un avantaj competitiv de aproape fiecare director executiv);
- Situația țării și resursele disponibile;
- Statutul României de membru UE și susținerea din partea NATO;
- Dimensiunea și potențialul pieței;
 - Cota unică de impozitare;
 - Agricultură nedezvoltată rămâne o oportunitate.

Constrângeri

- Corupția;
- Lipsa infrastructurii;
 - Fiscalitate;
- Lipsa de transparență;
- Incoerența politicilor Guvernului care au drept rezultat lipsa de predictibilitate a mediului;
- Administrația publică ineficientă și birocracia.

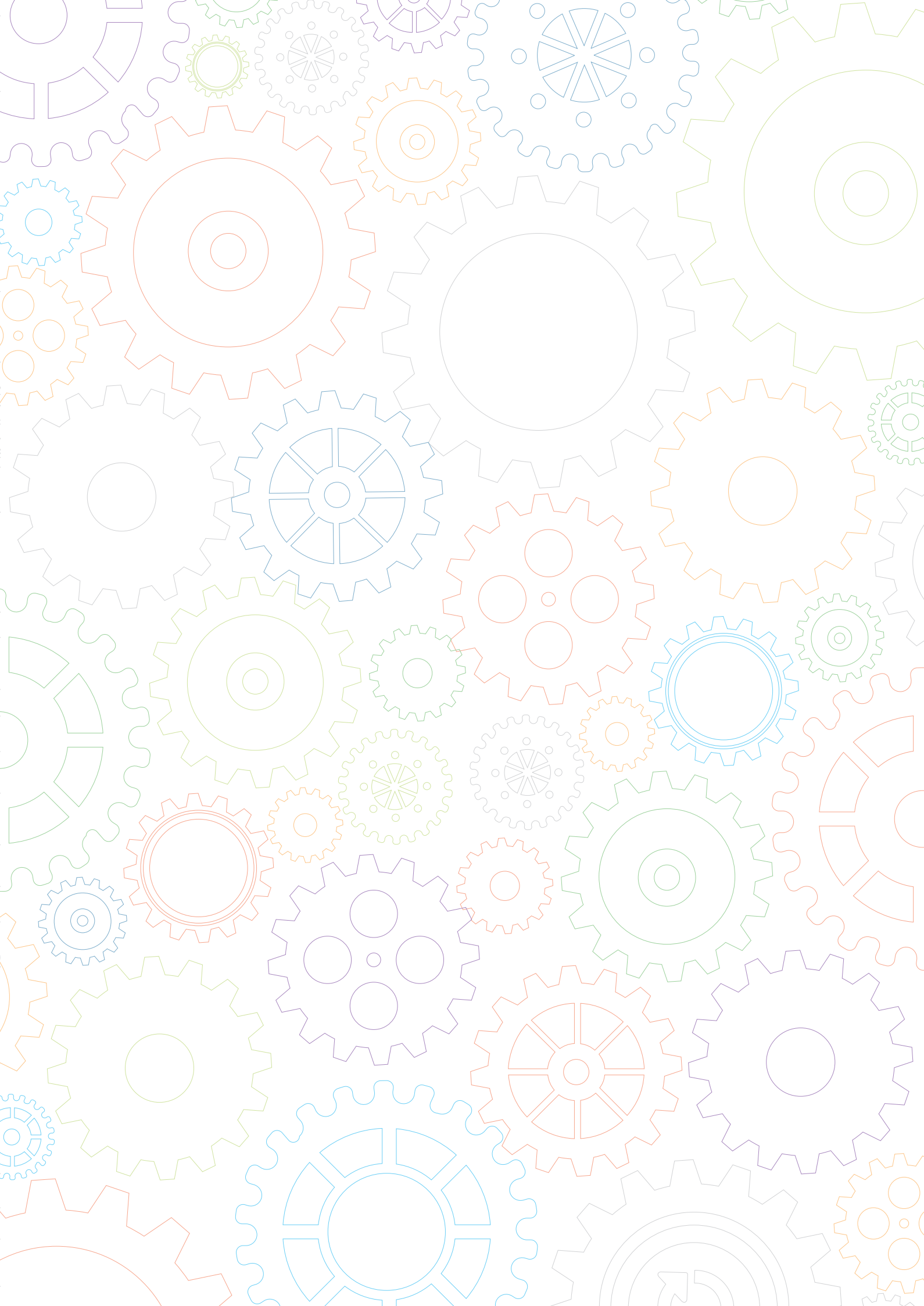
Măsuri bune adoptate de Guvern în ultimii 2 ani

- Reducerea contribuțiilor la asigurările sociale;
 - Menținerea cotei unice de impozitare;
 - Reducerea cotei de TVA la 9% pentru produse alimentare;
 - Noul Cod al Muncii.

*50% dintre directorii executivi nu au indicat vreo măsură favorabilă în ultimii doi ani.

Măsuri politice care ar trebui adoptate

- Reforma sistemului educațional pentru a include dezvoltarea unor cunoștințe mai aplicate, orientate către satisfacerea nevoilor pieței;
- Simplificarea și standardizarea taxelor, inclusiv reducerea cotei de TVA, un Cod Fiscal coerent, scăderea impozitelor pentru investitori și implementarea măsurilor de îmbunătățire a colectării;
 - Elaborarea unei viziuni de creștere economică pentru deceniul următor;
- Reglementări și legislație clare, simple, predictibile cu reformarea sectorului public, sistemului medical și a politicii fiscale;
 - Reducerea corupției;
 - Dezvoltarea cu predilecție a infrastructurii;
 - O gestionare mai eficientă a fondurilor UE, cu analizarea posibilității de a realiza un management privat în acest sector;
- Politici coerente pentru atragerea investitorilor străini și încurajarea noilor întreprinderi și a mediului antreprenorial.

www.amcham.ro

